

KUNHEGYES VÁROS

ÓVODAI INTÉZMÉNYÉ

NEVELÉSI PROGRAM

TISZAGYENDAI TAGÓVODA

Hatályba lépés időpontja: 2010. szeptember 01.

Készítette: Major Anikó intézményvezető
Balogh Edina tagintézményvezető
Erdei Márta óvodapedagógus

2010.

I. Bevezető

Programunk az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja és a 255/2009. (XI. 20) módosító kormányrendelet alapján készült, amely lehetőséget ad a szakmai önállóságra, pedagógiai nézetünk érvényesítésére. Óvodai nevelésünk alapját képezi a Tevékenységközpontú Óvodai Nevelési Program, amely 2009. szeptember 1.-től kiegészül a Kompetencia alapú óvodai nevelés és az Integrációs Pedagógiai Rendszer egyes elemeivel.

Pedagógiai alapelveink

- ❖ A gyermekeinknek joga van ahhoz, hogy megkapják a neki megfelelő gondoskodást és nevelést, az egyenlő hozzáférés biztosításával. Olyan nyitott és rugalmas rendszerben fejlődhessenek, amely igazodik egyéni szükségleteikhez, életkori és egyéni sajátosságaikhoz, fejlődési ütemükhöz.
- ❖ A gyermekeinket – mint fejlődő személyiséget – gondoskodás és különleges védelem illeti meg.
- ❖ Gyermekeink nevelése elsősorban a családok joga és kötelessége. Ebben a mi óvodánk kiegészítő szerepet vállal.
- ❖ Óvodás életkorban a nevelés eszközei közül a játék a legelemibb pszichikus szükséglete.
- ❖ A munka jellegű tevékenység is tartalmaz játékos elemeket.
- ❖ A valódi tudás az, amit a gyermek maga fejt meg, és cselekvésen keresztül sajátítja el. Ennek érdekében fontos, hogy minél több tapasztalathoz jusson élményeket élhessen át, és természetes kíváncsiságát kielégítse ezért a játékba integrált önkéntes és cselekvéses tanulás az óvodai tanulás útja.
- ❖ Az óvodában komplex nevelés folyik. A nevelési területek elméletileg differenciáltak, elkülönültek, a gyakorlatban azonban a tárgyi koncentráció elvének megfelelően egységet alkotnak.
- ❖ Az óvodapedagógus az ismeretek tapasztalati úton történő megszerzéséhez segíti hozzá a gyermeket.
- ❖ Az anyanyelvi nevelés áthatja az óvodai nevelést, tartalma a nevelés eszközeinek és a gyermeki tevékenység rendszernek, ezért kiemelt jelentőséggel bír.
- ❖ A sajátos nevelési igényű gyermek is teljes értékű ember. Joga, hogy megfelelő, elfogadó, ugyanakkor fejlesztő hatású környezetben éljen, fejlődjön. A gyermekek őszintén elfogadják, tolerálják a sajátos bánásmódot igénylő társaikat, a gyengébbekhez való közeledés és segítőkészség természetes számukra. Olyan pedagógiai környezetet kell kialakítani az óvodának, ahol a másság felé fordulás mindenkinek természetessé válik.
- ❖ Az óvodáskorú gyermek magatartását érzelmei befolyásolják. Ezért fontos, hogy a más gyermekekkel és felnőttekkel való kapcsolatok során pozitív, kedvező hatások, élmények ériék.
- ❖ A közösségi nevelés alapelve, hogy a gyermek, mint egyén találja meg helyét a közösségben.

- ❖ A gyermek számára biztonságot nyújt a megalapozott és következetes, ám rugalmasan kezelt szokásrendszer.
- ❖ Jelentős alapvetés a megfelelő életvitel az egészséges életmód iránti igény kialakítása.
- ❖ A tágabb és szűkebb környezete közvetlen tapasztalati úton történő megismerésével lehet elérni, hogy a gyermek tisztelje a környezetét, és bátran alakítsa azt anélkül, hogy kárt okozna benne.
- ❖ A gyermek személyiségének alakulásában meghatározó, hogy milyen nevelési hatások érik a családjában. A megfelelő módon kialakított szokások és viselkedési formák a gyermek számára megkönnyítik az óvodai közösségbe való beilleszkedését. Ezért nagyon fontos a családok nevelési szokásainak megismerése, közelítése az óvodai nevelési szokásokhoz.

Elkészítettük saját nevelési programunkat, amely szakmailag összehangolt és tükrözi óvodánk egyéni arculatát.

- ❖ Különös gondot fordítunk a halmozottan hátrányos gyermekek integrált nevelésére. (IPR)

I./1. Óvoda bemutatása

Óvodánk 1966-ban épült óvodai nevelés céljára. A tiszagyendai óvoda 1972-ben az általános iskolához integrálódott 2004/2005-ös nevelési évtől az alacsony gyermeklétszám miatt az óvodánk egycsoportossá vált, és már csak 30 gyermeket tudunk felvenni. 2009 július 1-től óvodánkat kistérségi társulás keretén belül a Kunhegyes Város Óvodai Intézményéhez csatolták, így tagintézményként működünk tovább. Két tágas, világos csoportszobánk 50 férőhelyet biztosít az óvodáskorú gyermekek számára. Bútoraink sajnos kopottak, elhasználtak, fokozatos cserére lenne szükség, ha az anyagi helyzet megengedné. Udvarunk zöld pázsittal borított, örökzöld díszcserjék díszítik. Udvari játékaink nagy része az évek folyamán elavult, elhasználódott. Ha az eszköznormához viszonyítjuk játékelátottságunkat, akkor ebben az évben sokat javult játékkészletünk. Ezt pályázati pénzből és farsangi bevételből sikerült megvalósítani. A TÁMOP 3.1.4 pályázat keretén belül óvodánk több info- kommunikációs eszközhöz jutott, ezzel is segítve munkánkat.

A jövőben fejlesztésre váró feladatok:

- ❖ Az óvoda épületének külső, belső tatarozása
- ❖ Nyílászáró cseréje
- ❖ Melegvizes blokk kialakítása
- ❖ Bútorzat fokozatos cseréje
- ❖ Udvari játékok beszerzése

I./2. Hagyományrendszerünk:

Hagyományok, ünnepek:

Az óvodában minden alkalmat megragadunk a hagyományok, ünnepek kialakítására. Érvényesítjük a fokozatosság, a folyamatosság, a rendszeresség elvét. A gyermeki személyiségre akkor hat építőleg a hagyományápolás, ünnepeklés, ha mély érzelmi töltéssel, aktív részese. Arra törekszünk, hogy az ünnepnap legyen más nap a többi naphoz képest, ez külsőségekben is nyilvánuljon meg. Az ünnep gazdagságát a meghittségben és érzelmekben is kifejezzük.

Azzal is erősítjük a család - óvoda kapcsolatát, hogy mintát adunk, és a hagyományok ápolásában az ünnepeken rész vesznek a szülők és a családtagok.

Hagyományok, ünnepek az óvodában:

- ❖ Születésnapok, névnapok ünneplése
- ❖ Szüret
- ❖ Halloween
- ❖ Egészségnevelési hét
- ❖ Mikulás
- ❖ Advent, Karácsony
- ❖ Farsang
- ❖ Megemlékezés március 15-ről
- ❖ Húsvét
- ❖ Föld napja
- ❖ Anyák napja
- ❖ Gyermeknap
- ❖ Évzáró, nagyok búcsúztatása

I./3. Helyzetelemzés:

Október 1-ei statisztikai adatok alapján.

	Gyermek létszám	Hátrányos helyzetű	Halmozottan hátrányos helyzetű	Veszélyeztetett	SNI
2007/2008	30 fő	28 fő	11 fő	6 fő	1 fő
2008/2009	32 fő	26 fő	4 fő	1 fő	3 fő
2009/2010	28 fő	27 fő	5 fő	1 fő	3 fő
Várható 2010/2011	32 fő	30 fő	Adat nem áll rendelkezésre	2 fő	1 fő

II. Gyermekkép, óvodakép

II./1. Gyermekkép

A családokkal együttműködve, a nevelési tevékenységüket kiegészítve és segítve – a gyermekek spontán érését hangsúlyozva, olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik közül legtöbben az óvodáskor végére készen állnak az iskolai tanulás megkezdésére.

- ❖ Akik jól érzik magukat társaik és nevelőik között az óvodánkban. Aktívak, érdeklődők, szívesen tevékenykednek.
- ❖ Testileg és lelkileg egészségesen fejlődnek. Rendelkeznak az életkoruknak megfelelő testi és lelki képességekkel és készségekkel.
- ❖ Kedvük, igényeik, elképzeléseik, vágyaik szerint játszhatnak.
- ❖ Nagy hangsúlyt kap intézményünkben a szabadjáték.
- ❖ Kedvük, igényeik szerint mozoghatnak térben és időben.
- ❖ Átérezhetik a hagyományok üzenetét.
- ❖ Nap, mint nap változatos, színes élményeket szerezhettek önmagukról, barátaikról, a segítők, befogadók, elfogadók felnőttek jelenlétéről, a közösségről, az őket körülvevő világról, a környezetről, a természet csodáiról, a számok, a mennyiségek birodalmáról.
- ❖ A kérdéseiket bátran, nyíltan megfogalmazhatják. Választékosan beszélnek anyanyelvüket, gondolataikat világosan kifejezik.
- ❖ Tudatosan kerüljük a nemi sztereotípiák erősítését, elősegítve a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontását.

II./2. Óvodakép

- ❖ Olyan pedagógiai környezet kialakítása, ahol a befogadó attitűd természetessé válik, az óvodapedagógus, a nevelőmunkát segítő munkatársak, szülők, gyermekek számára egyaránt.
- ❖ Otthonos környezetben a gyermeki személyiség kibontakoztatására, nevelésére, tudatos fejlesztésére törekszünk az optimális feltételek megteremtésével.
- ❖ Különös gondot fordítunk új óvodásaink beszoktatására, segítjük az elszakadás átélését, támaszt nyújtva a gyerekeknek, érezze megértjük, és segíteni szeretnénk.
- ❖ A gyermek szociális életképességét minden későbbi fejlődés alapjaként tekintjük. Valljuk, hogy a hátrányok jelentős része egyéni fejlesztéssel leküzdhető. A tevékenységeket úgy szervezzük, hogy a gyermekeink azt érezzék, a siker valószínűbb, mint a kudarc.
- ❖ A kisgyermeket őszinte, feltétel nélküli elfogadás, szeretet és megbecsülés, bizalom övezi.
- ❖ A gyermek környezettudatos magatartásának megalapozását segítő pedagógiai tevékenységrendszer és tárgyi környezet kialakítása.

- ❖ A migráns gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell a kisebbségi önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- ❖ Az óvodai nevelés leghatékonyabb eszközének, a szabad játék elsődlegességének biztosítása.
- ❖ Segítjük az óvoda-iskola átmenetet közvetetten járulunk hozzá az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődéséhez.

III. Az óvodai nevelés feladatai

A tevékenységközpontú óvodai nevelés a gyermek középpontba helyezését és az óvoda nevelési funkciójának kiteljesítését tekinti alapvető feladatának. A gyermeki személyiséget úgy definiáljuk, mint az egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény aktivitását. A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, a belső fejlődés - az érés - sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.

Az óvoda nevelő intézmény, s mint ilyen a gyermeki személyiség kibontakoztatására nevelésére, fejlesztésére törekszik. Tehát nem csupán „megengedi”, hogy a gyermek fejlődjön, nem passzívan szemléli ezt a fejlődést, hanem lehetővé teszi elősegíti azt, tudatosan tervezett, szervezett nevelési helyzetek megteremtésével. A tevékenységközpontú óvodai nevelés a 3-7 éves korú gyermekek szociális életképességét (életre nevelését) minden későbbi fejlődés alapjaként kezeli, a pedagógiai célok és feladatok centrumába tudatosan az együttműködési és érintkezési képességek fejlesztését állítja, azaz kooperációra és kommunikációra kívánja képessé tenni óvodáskorban a gyermekeket.

A tevékenységközpontú óvodai nevelés célja:

A 3-7 éves korú gyermekek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítése, amely magában foglalja:

- ❖ A teljes gyermeki személyiség fejlesztését a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.
- ❖ Az életre való felkészítést a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül. A 3-7 éves korú gyermekek óvodai foglalkoztatása, nevelése, iskolára való felkészítése.
- ❖ Az eltérő fejlődésű ütemű gyermekekkel való foglalkozás, három szintre történő differenciált képességfejlesztés minden gyermekre vonatkozóan.
- ❖ A sajátos nevelési igényű gyermekek részére, olyan feltételrendszer biztosítása, amely figyelembe veszi a tünetek változatosságát, az egyéni

teherbíró képességet, a speciális nevelési szükségleteket, a harmonikus személyiségfejlesztést, a testi, szociális, értelmi érettség kialakítását.

Ehhez a helyi nevelési programunkhoz nagyon jól csatlakoztatható elemként a kompetencia alapú nevelés, amely sajátos arculatot és hangsúlyt ad a meglévő óvodai nevelési gyakorlatunknak.

Az óvodapedagógusok számára lehetőséget ad:

- ❖ Az óvoda-iskola átmenet, az inkluzív pedagógia, a játék, az érzelem és az erkölcs új tartalmú megközelítésére.
- ❖ Az iskolára való felkészítés, az iskolaérettség újraértelmezésére.
- ❖ A céltudatosabb, tervezettebb, hatékonyabb gondozó -, nevelő-, oktatómunka megélésére.
- ❖ Saját kompetens személyiséggé válási folyamatának megsegítéséhez.
- ❖ A saját kompetenciájának fejlesztésére (ismeret, tudás, attitűd).
- ❖ A gyermekek differenciálás szintek (I, II, III), képességfajták (értelmi, szociális, testi, kommunikációs: verbális, nonverbális) szerinti fejlesztésére.

Óvodánkban integrációs nevelés folyik. Az integrációs pedagógiai rendszer nagy segítséget nyújt a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelésében. Az Óvodai fejlesztő program meghatározza az óvodai nevelésnek azokat a területeit, amelyek kiemelkedő jelentőséggel bírnak a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítésében. Az óvodai IPR legfőbb jellemzője a gyermekközpontú és családorientált szemlélet, valamint az együttműködések kialakításának ösztönzése azokkal a szolgálatokkal, melyek a szülőket támogatják, számukra erőforrást jelent, illetve a gyermekeknek szolgáltatásokat biztosítanak.

III./1. Az óvodai nevelés általános feladatai

Óvodánkban a nevelői munka az egészséges életmód kialakítása, az érzelmi nevelés és szocializáció biztosítása, valamint az anyanyelvi - értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Az említett területek nem választhatók el szorosan egymástól, a nevelői munka során egymással összefüggnek, az egész nevelési folyamatot áthatják.

III./1./1. nevelőmunka alapvető keretei: az egészséges életmód alakítása

Cél:

- ❖ Tapasztalják meg és válják igényükké az egészséges életmód.
- ❖ Érezzék magukat biztonságban.

- ❖ Váljon igényükké a rendszeres mozgást, pihenést, táplálkozást, testápolást, öltözködést tartalmazó életritmus.
- ❖ Váljanak képessé testi szükségleteik önálló kielégítésére

Feladat:

- ❖ A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet fenntartása és folyamatos javítása.
- ❖ A gyermek testi szükségleteinek kielégítése.
- ❖ A helyes életritmus kialakítására az életkori sajátosságokat szem előtt tartó, rugalmas, következetes napirend és heti rend megtervezésével és megszervezésével.
- ❖ Táplálkozási, öltözködési, testápolási, pihenési szokások formálása.

A tevékenységek megszervezése:

A helyesen kialakított életritmus visszahat az életfolyamatokra. Ezért rugalmas, de a gyermekek élettani szükségleteit kielégítő napirendet tervezünk, melyben érvényesül a folyamatosság és a kötetlenség. Különös figyelemmel érvényesítjük az alvás-pihenés, a szabad levegőn való tartózkodás és a táplálkozással kapcsolatos szükségletek kielégítését, valamint a mentálhigiénés gondozást.

A táplálkozást alapvető ösztön-kielégítésnek tekintjük. Jelentős szerepünk van a gyermekek táplálkozáshoz való viszonyának alakulásában.

A testápolás a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres és szükség szerinti tisztálkodási igényük kialakítását szolgálja. A gyermek tisztálkodási teendőiben segítséget kap az óvodapedagógustól, valamint a dajkától, fokozatosan és folyamatosan szoktatjuk az önálló tisztálkodásra.

Az öltözködés alkalmazkodás az időjáráshoz, de formálja a gyermekek ízlését, igényességét, önállóságát. Egészségügyi szakemberekkel együtt segítjük a szülőket az általánosan tapasztalt túlóltóztatás veszélyeinek elkerülésében. A gyermekek pszicho-szexuális fejlődését segíti a nemekhez alkalmazkodó öltözék. Az óvodában váltócipőt, tornaruhát és pizsamát kérünk.

A 3-6-7 éves gyermek fejlődésében kiemelkedő szerepe van a mozgásnak. Egyrészt azért, mert agyának oxigénellátását a gyermek tüdeje csak fokozott mozgással, vagy kiabálással tudja biztosítani. Másrészt azért, mert az óvodáskorú gyermek ismeretei 80 %-át mozgásos- cselekvő- manipuláló tevékenységgel szerzi. A mozgásfejlesztés a gyermekek mozgásaktivitásának fenntartását, fejlesztését és kielégítését célozza. Minden nap szabad, spontán mozgást és a szervezett mozgástevékenységet biztosítunk. Sétálni sokszor visszük a gyermekeket mindig valamilyen meghatározott céllal.

Az óvodáskorú gyermek alvásiigénye napi 12-13 óra, melynek kielégítéséről, az egyéni eltéréseket is figyelembe véve, részben a nap folyamán kell gondoskodnunk. Az elegendő, pihentető, nyugodt alvás a gyermek szomatikus, pszichés fejlődésének egyik feltétele. Erre a szülők figyelmét is felhívjuk, megelőzve a későbbi magatartási-viselkedési és tanulási rendellenességek egy részét.

Az alvás, pihenés ideje alatt a csoportszobában csendet, nyugalmat, jó levegőt, megfelelő hőmérsékletet biztosítunk. Ébresztéskor és öltözködéskor vigyázunk arra, hogy a gyerekeket ne érje huzat.

Alvó gyermeket lehetőség szerint gyengéden ébreztünk fel. Az egész óvodában fokozott gonddal szervezzük meg azokat a munkafolyamatokat, amelyek a pihenő időre esnek.

Nagy figyelmet fordítunk a levegőztetésre. Lehetőség szerint naponta több órát, délelőtt és délután is kinn tartózkodnak a gyermekek a levegőn. A levegőztetés idejére is gondoskodunk a gyermekek tevékenységének megszervezéséről. Szeles időben, sűrű ködben, vagy ha a hőmérséklet -10 C alá esik a csoportszobák fokozott szellőztetése mellett a gyermekek az épületben maradnak. Nyári kánikulában fokozottan ügyelünk arra, hogy a gyerekek ne hevülhessenek túl, tevékenységüket a szabadban, árnyékban, vagy az épületben szervezzük meg. A szabadban tűző napsütésben a gyermeket megfelelő védőruházatban 10 percen túl sem tartjuk.

Egészség-betegség. Együttműködünk az orvossal a kötelező szűrések elvégzésében, az adódó pedagógiai és szervezési feladatok ellátásával is. Szomatikus vagy pszichés betegség, zavar, elmaradás, akadályozottság alapos gyanúja esetén erről a szülőket azonnal tájékoztatjuk, felvilágosítást adunk a korai segítségadás szükségességéről, segítséget nyújtunk a megfelelő szakember megkeresésében. Házirendünkben szabályozzuk a gyermekek betegségére vonatkozó teendőket.

A fejlődés várható eredménye:

- ❖ Önállóan használja a WC-t;
- ❖ Vigyáz a mosdó rendjére;
- ❖ Önállóan mos kezet, használja a körömkefét;
- ❖ Önállóan mos fogat, a fogápoló szereket tisztán tartja;
- ❖ Szükség szerint használ zsebkendőt;
- ❖ Ügyel az étkező asztal esztétikumára;
- ❖ Helyesen használja az evőeszközöket;
- ❖ Mozgása harmonikus, összerendezett;
- ❖ Szokásává vált a rendszeres, gondos tisztálkodás;
- ❖ Helyesen, megfelelő sorrendben öltözködik, vetkőzik, ruháját helyre rakja.

A sikeres iskolai munkához szükséges a gyermek testi, lelki és szociális érettsége, és annak megfelelő ütemben való fejlődése.

Óvodánkban a sajátos nevelési igényű gyermekekkel speciális végzettségű szakemberek foglalkoznak. Az általuk elkészített fejlesztési terv alapján érik el a megfelelő fejlettségi szintet.

III./1./2. A nevelőmunka alapvető keretei: érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása

Cél:

- ❖ Legyen a felnőttekkel és a társaival együttműködő, hozzáértő és független.
- ❖ Társas kapcsolataiban, egyszerű konfliktusait legyen képes megoldani;
- ❖ Erősödjön meg a gyermekben az empátiás készség;
- ❖ Erősödjének a gyermek szociális érzelmei;
- ❖ Erősödjének esztétikai érzelmei;
- ❖ Erősödjének erkölcsi érzelmei;
- ❖ Legyenek a gyermekek jól-neveltek és udvariasak;

Feladat:

- ❖ Folyamatosan kommunikálunk a gyermekekkel, biztosítjuk az állandó személyes érintkezést, erre biztatjuk őket társas kapcsolataikban.
- ❖ Közös tevékenységeket szervezünk, közös élményszerzést biztosítunk.
- ❖ A gyermekekkel együtt alakítjuk a közösségi szokásokat, szabályokat.
- ❖ Fokozatosan, tervszerűen ismertetjük meg az udvarias viselkedés szabályait, normáit.
- ❖ Egymáshoz való alkalmazkodás tanulását segítjük.
- ❖ Támogatjuk a gyermekek barátkozását.
- ❖ Biztosítjuk és támogatjuk a családi óvodakezdet.
- ❖ Óvodába lépés előtt családot látogatunk felvételt nyert gyermeknél.
- ❖ Hagyományok ápolásával, ünnepek szervezésével közös örömteli élményeket biztosítunk.
- ❖ Mintakövető magatartással adunk példát a gyermekeknek és a szülőknek.

Tevékenységek szervezése:

Az óvónő-gyermek, dajka-gyermek kapcsolat az óvodás korban alapvető, meghatározó kapcsolat, jelentős elsőbbsége van a kortárskapcsolatokkal szemben. A kiegyensúlyozott légkör megteremtése mellett, arra törekszünk, hogy az óvoda valamennyi felnőtt dolgozójának magatartása legyen határozott, következetes, barátságos, szeretetteljes, őszinte, elfogadó, toleráns, pozitív attitűd jellemezze, amely a gyermek számára példa értékű. Emellett törekszünk arra, hogy a gyermekek önkifejező, önérvényesítő törekvéseit elősegítsük.

A társas élet kialakításának előfeltételei:

Biztosítjuk a derűs, nyugodt, otthonos légkört, melyben helyet kap a vidámság, a humor. A gyermekek minden pozitív aktivitását támogatjuk. Mindenkor készen állunk arra, hogy a gyermekek számára élményszerzési lehetőséget, tevékenységeket

ajánljunk, támogatjuk a gyermek kezdeményezéseit, segítjük kivitelezését.

A társas élet kialakításának megalapozása:

Nyílt napokat szervezünk az érdeklődő szülőknek, lehetőséget adunk a HOP céljainak megismerésére.

Az óvodába lépés előtt családlátogatást végzünk.

Amikor a gyermek az óvodával ismerkedik, akkor ebbe a folyamatba bevonjuk a szülőket is, a nevelési év kezdetén mindkét óvodapedagógussal részt veszünk ebben a tevékenységben. Biztosítjuk, hogy ebben az időszakban, ha a gyermek igényli, akkor a meglévő tárgyakapcsolatai megmaradjanak az óvodában is.

A fejlődés elvárt eredménye:

- ❖ Ragaszkodik a csoporttársaihoz és a csoportban dolgozó felnőttekhez.
- ❖ Tud alkalmazkodni a csoportban kialakult szokásrendszerhez.
- ❖ A játékszeren megosztózik a társaival.
- ❖ Segíti a társait a tevékenységekben.
- ❖ Türelmesen meghallgatja a felnőtteket és a társait.
- ❖ Az udvariassági formák betartásával kommunikál.
- ❖ Számon tartja társait, érdeklődik hiányzásának okáról.

A sikeres iskolai munkához szükséges a gyermek testi, lelki és szociális érettsége, és annak megfelelő ütemben való fejlődése.

Óvodánkban a sajátos nevelési igényű gyermekekkel speciális végzettségű szakemberek foglalkoznak. Az ő általuk elkészített fejlesztési terv alapján érik el a megfelelő fejlettségi szintet.

III./1./3. A nevelőmunka alapvető keretei: az anyanyelvi,- az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Cél:

- ❖ Fejlődjön a gyermekek észlelése, érzékelése, emlékezete, figyelme, képzelete, gondolkodása, kreativitása.
- ❖ Fejlődjön a gyermekek beszédészlelése, beszédmegértése.
- ❖ Fokozódjon beszédaktivitásuk.
- ❖ Szókincsgyarapítás.
- ❖ A gyermekekben bontakozzanak ki a nyelvi és kommunikációs készségek..

Feladat:

- ❖ Az új gyermekek fogadásakor, a beszoktatás során valamint évente egy alkalommal felmérjük a gyermekek aktuális beszédállapotát, a vizsgálat eredményét az egyéni fejlődési naplóban rögzítjük.
- ❖ A napi tevékenységek megszervezésekor szóbeli megnyilvánulásra ösztönző, oldott légkört teremtünk, keressük az egyéni és kisebb csoportos beszélgetések alkalmait.
- ❖ Őszinte örömmel és odafordulással fogadjuk a gyermekek szóbeli megnyilvánulásait, bátorítjuk a félénkebbeket. A megszólalásra kulcsszavak, félmondatok értelmezésével és mondásával segítjük a gyermekeket közléseik kifejtésére.
- ❖ Tapintatosan javítjuk a gyermekek beszédében fellelhető helytelen kifejezéseket, a helyes megfelelő hangoztatásával.
- ❖ Beszédünkkel modellt nyújtunk, sok szinonimát használunk.
- ❖ Anyanyelvünk szabályai szerinti tagolással, természetes gesztusokkal és mimikával, valamint lényeg kiemeléssel beszélünk.
- ❖ Kerüljük az érdektelenséget okozó motyogást, és a fárasztó erős hangingeret.
- ❖ Megfigyeljük a családok beszédének jellemzőit, szülői értekezleteken tapintatosan felhívjuk figyelmüket az anyanyelvi nevelés fontosságára.
- ❖ Bármilyen fejlődési zavar, akadályoztatás esetén szakember (orvos, logopédus, fejlesztőpedagógus) beavatkozását javasoljuk.

A tevékenységek megszervezése:

Óvodába érkezéskor, szabadidőben, naponta minél többször egyéni beszélgetős kapcsolatot teremtünk, érdeklődéssel hallgatjuk a gyerekek otthoni élményeit, közléseit aktuális érzelmi állapotáról. Hétfő reggeli gyülekezéskor kis csoportos beszélgetésekben meghallgatjuk, hogy ki mit csinált, merre járt a hétvégén. Bekapcsolódunk a gyermekek játékába akkor, ha az a játék zavarása nélkül megtehetjük, hogy mintát adjunk a szituációkhoz alkalmazkodó beszédfordulatok, nyelvi kifejezések használatához. Ezt a csoportszobában és az udvaron szervezett játéktevékenységnél egyaránt tesszük.

Mesét, verset és mondókát naponta többször is mondogatunk, amikor a játékszituáció azt kínálja, az egyes gyermekek, vagy a gyermekek kisebb csoportja körében. Vegyes életkorú csoportokban a kisebbekkel először egyéni szinten, két-három gyermekkel mondókáztatunk, mesélgetünk, fokozatosan bővítjük a hallgatók körét. A kisebbek mese, mondóka, vers hallgatásának kiindulója a játékszituáció, ezt fokozatosan tesszük helyhez kötötté. A naponta kezdeményezett mesélésünk közvetíti a magyar mesék jellegzetes szó- és kifejezés fordulatait, ezzel bővítjük a gyermekek aktív és passzív szókincsét. Szokássá alakítjuk a gyermekek mesélését, játékban, szabadidőben, vagy a pihenés előtti időszakban. Biztosítjuk ebben a gyermekek önkéntességét, vállalkozó szellemét. A bábozás, dramatizálás eszközeit mindennap hozzáférhetővé tesszük, hogy ez a tevékenység beépülhessen a gyermekek játékába. Heti egy-két alkalommal néhány perces mozgásra, cselekvésre épülő anyanyelvi játékot szervezünk. A gondozási tevékenységek során értő odafigyeléssel támogatjuk a gyermekeket testi szükségleteik megfogalmazására, gesztusaink, mimikánk kifejezi mindezt. A naponta szervezett mindennapos testneveléseken, és a heti egy alkalommal vezetett testnevelési foglalkozásokon a

szabályjátékokhoz és utánzó játékokhoz téri relációkat kifejező szókapcsolatokat mondunk. Amikor a gimnasztikai gyakorlatokat, játékos utánzó mozgásokat megfogalmazzuk, közléseink szemléletesek, sok hasonlatot tartalmaznak. Az időjárás adta lehetőségek szerint a testneveléseket vagy a szabadban, vagy nyitott ablaknál tartjuk, sok légző gyakorlatot, játékos hangutánzást ütemezünk be a beszélőszervek edzésére, a légzéstechnika javítására.

Naponta alkalmat adunk a firkálgatástól elvezető rajzolásra, a gyermekek produktumaiból kiinduló kérdésekkel finoman készítjük a gyermekeket a képek, firkák megnevezésére. A vizuális nevelés alkalmával az anyagok tulajdonságait szóban is megfogalmazzuk.

Öltözések alkalmával elmondjuk és elmondattjuk az időjárás jellemzőit, sokszor használjuk az évszak adta időjárás jellemző kifejezéseit. Játékidőben, szabadidőben játszunk hallás- és ritmusérzék fejlesztő játékokat, annak érdekében, hogy a finom zörejek és hangszínek közötti különbségek hallását, kifejezését a gyermekek gyakorolhassák. A gyermekek játékában megragadjuk a téri relációk és számbeli összefüggések kifejezésének lehetőségeit, a heti egy rendszerességgel szervezett matematikai játékok során számfogalmakat, és a relációs összefüggések szóbeli változatát közvetítjük.

A fejlődés elvárt eredménye:

- ❖ Szívesen beszélget felnőttekkel és társaikkal;
- ❖ Beszédritmusa megfelelő;
- ❖ Szükségleteit érthető formában megfogalmazza;
- ❖ Szívesen bábozik, dramatizál;
- ❖ Beszéde folyamatos, helyesen alkalmazott kötőszavakkal;
- ❖ Szókincse megfelel az elvárható életkori jellemzőknek;
- ❖ Helyesen használja az igeidőket, ragokat;
- ❖ Minden szófajt használ;

A sikeres iskolai munkához szükséges a gyermek testi, lelki és szociális érettsége, és annak megfelelő ütemben való fejlődése.

Óvodánkban a sajátos nevelési igényű gyermekekkel speciális végzettségű szakemberek foglalkoznak. Az ő általuk elkészített fejlesztési terv alapján érik el a megfelelő fejlettségi szintet.

IV. Az óvodai élet megszervezésének elvei

IV./1. Személyi feltételeink

Óvodánkban 4 dolgozó biztosítja az intézmény zavartalan működését. A nevelőmunkát 2 óvónő látja el 1 gyermekcsoportban. Az óvónők munkáját 2 szakképzett dajka segíti. Óvodapedagógusainkat elfogadó, segítő, támogató attitűd jellemzi, amely mintát, modellt jelent a gyermekek számára. Óvodai nevelésünk eredményességéhez elengedhetetlen az összehangolt munka a nem pedagógus végzettséggel rendelkezőkkel.

Munkánkat külső szakember is segíti, aki a speciális nevelési igényű gyermekeink integrált nevelésén túl, a speciális fejlesztésüket is végzi.

IV./2. Tárgyi feltételeink

Az óvodánk rendelkezik azokkal a szükséges tárgyi feltételekkel, amelyek nevelési programunk megvalósításához elengedhetetlenek. Eszköz ellátottságunk jelentősen javult az elmúlt évekhez képest. Pályázati pénzből, farsangi bevételből több játékhoz, fejlesztő eszközhez jutottunk. Óvodánk bútorzatának hiányossága ellenére, biztosítjuk a gyermekek által használt tárgyi eszközök biztonságos elhelyezését. Munkatársaink megfelelő munkakörnyezetének biztosítása adott az intézményünkben. Munkájuk zavartalan működéséhez a megfelelő eszközök rendelkezésre állnak. Intézményünkben fontos helyet foglal el, a szülőkkel való kapcsolattartás. Lehetőséget biztosítunk a szülők számára a bensőséges, négy szemközti, meghitt beszélgetésre, amelyre az óvónői szobában adunk lehetőséget.

IV./3. Az óvodai élet megszervezése

Óvodánkban 2009. szeptemberétől új óvodai csoportnapló került bevezetésre, amely a kompetencia alapú tervezés szemléletét tükrözi. Ebben dokumentáljuk a napirendet, hetirendet, a nevelési tervünket és annak értékelését, a heti tervezőmunkánkat stb.

Hetirend, napirend:

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermek óvodai életrendjét, időbeosztását. A hetirend és a napirend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott kiszámítható óvodai környezet megteremtését. A gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges a mozgásos tevékenységek szabad kibontakoztatása.

A napirenden belül a legtöbb időt a gyermekek legfontosabb tevékenysége, a játék kapja. A napirenden belül rugalmasan figyelembe vehető az egyes tevékenységek időigénye.

Óvodánk 7:00 - 16:00-ig tart nyitva. Ez időn belül az étkezések és a pihenés időpontja állandó.

A napirend általános időkeretei:

7:00-11:30	Játék a szobában, a szabadban. Ezen belül: tízórai, szabadon választott, illetve az óvónő által szervezett, kezdeményezett tevékenységek.
11:30-12:45	Készülődés az ebédhez Ebéd Készülődés a pihenéshez
12:45-16:00	Pihenés, alvás Uzsonna Játék a szobában, szabadban

A napirend megszervezésének elvei:

- ❖ A gyermekek napirendjét úgy állítjuk össze, hogy a tevékenységek közül folyamatosan a legtöbb idő a szabad játék tevékenységre jusson;
- ❖ Családias légkör kialakítása;
- ❖ A heterogén csoportokban kiemelt figyelmet fordítunk az eltérő korosztályok igényeire;
- ❖ Törekszünk a várakozások, monoton cselekedtetések teljes kiküszöbölésére;
- ❖ A gyermek minden tevékenységet kipróbálhasson, elvégezhesen, amire képes, ami életkori sajátosságaiból adódik, és nem veszélyezteti a maga, vagy társai biztonságát.

Hetirend:

A hetirendet is a rugalmasság és a folyamatosság jellemzi. A csoport óvodapedagógusainak kompetenciája, hogy a számukra és a gyermekek számára legmegfelelőbb időpontban valósítsák meg a megtervezett feladatokat. A tervezéshez képest eltérhetnek, ha új élmény, ötlet, váratlan esemény téma merül fel. A gyermekeket érdeklő tevékenység, projekt feldolgozása napokon, sőt heteken át is tarthat. Az óvoda teljes nyitvatartási idejében szakképzett óvodapedagógusok irányítják a gyerekeket.

A hetirend tartalma és maximális időkeretei:

	Naponta 20-30 perc	Naponta 30-35 perc
Hétfő	Mindennapi testnevelés Mese-vers	
Kedd	Mindennapi testnevelés Mese-vers	Matematika
Szerda	Mindennapi testnevelés	Művészeti tevékenység Mese-vers
Csütörtök	Mindennapi testnevelés	Természet – társadalom - ember Mese-vers
Péntek	Mindennapi testnevelés	Művészeti tevékenységek

A hetirend kialakítása természetesen az óvodapedagógus feladata, tehát az itt megjelölt hetirend csupán általánosságban és egyetlen lehetséges módon foglalja össze a megvalósítandó feladatokat.

Feladataink a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban:

- Heti nevelés-tanulási tervekészítés
- Hetirend és napirend összeállítása
- A gyermek fejlődésének megfigyelését szolgáló feljegyzések vezetése
- A nevelőmunka folyamatos értékelése

A felsorolt dokumentumokat a csoportnaplóban vezetjük.

A gyermekek saját fejlődésének nyomon követése külön dossziékban található. A gyermek naplójában megtalálható az anamnézis, a megfigyelés, az egyéni fejlesztési terv és a hiányzásokat nyilvántartó lap.

IV./4. Az óvodánk kapcsolatrendszere

IV./4./1. Óvoda-család

Óvodánk elismeri a család elsődlegességét, tiszteljük a szülőt, elfogadjuk még akkor is, ha a gyermeknevelésben súlyos hiányosságokat tapasztalunk. Ennek tükrében lehetőséget biztosítunk a szülők számára, hogy igényeik alapján (fogadóórák, nyílt napok, családlátogatások, szülői értekezlet) alkalmával segítséget nyújtsunk gyermeke neveléséhez, fejlesztéséhez. A gyermekek egyéni fejlesztéséről és fejlődéséről folyamatosan tájékoztatjuk a szülőket.

Célunk az óvodánk és a család nevelési egységének megteremtése, nevelő partneri viszony kialakítása és annak sikeres működtetése.

További célunk, hogy olyan nevelői hatások érhék a gyerekeket, amelyek egymást erősítve segítik a gyermekek fejlődését.

A kapcsolattartás formái:

- ❖ Beiratkozás: Ismerkedés a gyermekkel és a szülővel, ismerkedés az óvodával
- ❖ Családlátogatás: A család nevelési stílusának, a gyermek életkörülményeinek megismerése. Melyek az előzetes várakozásaink, mit várnak az óvodától. Szülő és pedagógus közötti bizalmi kapcsolat erősítése.
- ❖ Szülői értekezlet: HOP megismertetése az óvodai étellel kapcsolatos információk megbeszélése. A gyermekcsoport életének, tevékenységeinek bemutatása. A fejlődés-lélektani ismeretekről tájékoztatás a szülők kívánsága szerint. Jellemző nevelési problémák megbeszélése. Az iskolaérettség jellemzői.
- ❖ Fogadóórák: A gyermek egyéni fejlődésének, a nevelés eredményeinek, egyéni módszereinek és a problémáinak megbeszélése.
- ❖ Nyílt napok: Betekintés az óvoda mindennapi folyamatába. HOP gyakorlati megvalósítása megfigyelési szempontokkal a szülők tájékozódásának segítése a gyermekük csoportbeli tevékenységéről.
- ❖ Nyílt ünnepek: Közös élmények, az óvoda és a család közötti kapcsolat mélyítése.

IV./4./2. Együttműködés az iskolával

Kisgyermekünk többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás figyelembevételével mellett lehetőséget nyújtunk gyermekeinknek a fejlettség szerinti iskolakezdésre. Két gyermekünk felvételt nyert a szolnoki Speciális Liget Úti Általános Iskolába.

Partnerünk: Tiszagyendai Általános Iskola.

Az óvónők feladata a gyermek iskolára való alkalmassá tétele esetén:

- ❖ Munkánk során tudatosodjék bennünk, hogy ez a feladat folyamat jellegű, a gyermek óvodába fogadásával veszi kezdetét.
- ❖ A gyermek adottságainak képességeinek készségeinek figyelembevételével tervezzük meg a gyermekek fejlesztési programját.
- ❖ Vegyük figyelembe a gyermekek érési folyamatait.
- ❖ Az életkori és egyéni sajátosságokból kiindulva, a gyermekeket megismerve oldjuk meg a 3-7 éves életszakasz feladatait úgy, hogy előkészítjük a következő életszakaszt.
- ❖ Ne feledkezzünk meg a fejlesztés során, a gyermek elemi pszichikus szükségletének kielégítéséről, a játékról! A játékba integráljuk be a nevelés többi eszközét is.
- ❖ Mielőtt az iskolai látogatásra sor kerül, látogassunk el az iskolába, hospitáljunk

több órán, hogy az óvodai tevékenységi formákhoz leginkább hasonlót tudjunk bemutatni óvodásaink számára.

- ❖ Készítsük elő a gyermekeket az iskolai látogatásra.
- ❖ Látogassunk el közösen az iskolába, egy órára.
- ❖ Felelősségteljesen, szakmailag kompetens módon döntsünk az egyes gyerek iskolára való alkalmassága felől.
- ❖ Adjunk meg minden információs segítséget a szülők számára, amennyiben úgy érzik, hogy bizonytalanok gyermekük iskolára való alkalmassága felől.
- ❖ Látogassuk meg a gyermekeket az iskolában.
- ❖ Tapasztalataink alapján értékeljük ki saját elvárásainkat az iskolával szemben.
- ❖ Kezdeményezzünk kölcsönös hospitálási lehetőséget.
- ❖ A kölcsönösség formai elemei váljanak tartalmivá.

Jó gyakorlatunkat a debreceni Kurucz utcai óvodában vettük. Ez az óvodai mérés-értékelési rendszert dolgozott ki, amelyet a jövőben a mi óvodánk is szeretne átvenni. Ezzel is megkönnyítve az óvoda-iskola átmenetet. Ez a kidolgozott rendszer a gyermekek óvodába kerülésétől egészen kisiskolás korig nyomonkövethető, jól dokumentálható. Nagy segítséget nyújt számunkra az óvoda által kiadott kiadványok.

Cél:

- ❖ A gyermekek érezzék jól magukat az iskolában.
- ❖ Az óvoda-iskola átmenet zökkenőmentes biztosítása.
- ❖ A HHH gyermekek kudarcmentes iskolakezdése érdekében a gyermekek ismerjék meg az elsős tanítójukat.
- ❖ A HOP eredményes megvalósítása.

Feladat:

- ❖ Iskolalátogatás a gyermekekkel, első osztályosok vendégül látása az óvodában.
- ❖ Együttműködés az iskola alsós tanítóival.
- ❖ Közös programok, rendezvények szervezése.
- ❖ A kimenet mérése, az eredmények egyeztetése, a tapasztalatok beépítése a nevelőmunka tervezésébe és gyakorlatába.
- ❖ Szakmai tanácskozások a leendő osztályfőnökkel a gyermekek fejlettségi szintjéről.
- ❖ A gyermek iskolai utánkövetése.

IV./4./3. Együttműködés a Szakmai Szervekkel

Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat:

Óvodánkban a szociális intézményekkel jó kapcsolatot ápolunk. Gyermekvédelmi munkánk során jól működik a jelzőrendszer.

Cél:

- ❖ A szociális intézményekkel közösen a családok szociális, mentális támogatása, megsegítése.
- ❖ A hátrányos és veszélyeztetett gyermekek fejlődésének nyomon követése és megbeszélése.

Formái:

- ❖ Gyermekvédelmi tanácskozás
- ❖ Esélyegyenlőségi fórum
- ❖ Óvodai látogatás
- ❖ Esetmegbeszélés

Pedagógiai Szakszolgálat:

Olyan esetekben vesszük igénybe a Szakszolgálat munkáját, amikor valamelyik gyermeknél, fejlődési lemaradást, nyelv-és beszédfejlődési elmaradást, magatartási problémákat észlelünk. Amennyiben a gyermeknél a felmerült probléma beigazolódik, úgy megfelelő szakemberek segítségét vesszük igénybe.

IV./4./4. Együttműködés az egészségügyi szervekkel**Védőnői és gyermekorvosi hálózat:**

A védőnő és a gyermekorvos napi kapcsolatban vannak egymással. Folyamatos látogatásokat tesz a csoportunkban, amelyek alkalmával szűrővizsgálatot, előadásokat tart. Az óvónővel közösen megbeszéljük az esetlegesen felmerülő problémákat, és ha szükséges tájékoztatja a gyermekorvost is.

A védőnő segíti az óvodánkat, a 3 éves korú gyermekek beíratásának támogatásával.

Formái:

- ❖ Havonta higiéniai szűrővizsgálat
- ❖ Évente hallás-látás vizsgálat
- ❖ Évente testsúly, magasság mérése

IV./4./5. Együttműködés a közművelődési szervekkel

Községünkben a Művelődési Ház és a Könyvtár egy épületben található. Vezetőjével nagyon jó kapcsolatot ápolunk, közös programokat szervezünk a gyermekek számára. Az óvodás gyermekek rendszeresen járnak a Művelődési Ház által szervezett gyermekklubba.

Formái:

- ❖ Gyermekműsorokon való részvétel
- ❖ Könyvtárlátogatás

V. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai**A Tevékenységközpontú Óvodai nevelés feladatrendszer:****V./1. A nevelés eszközei****V./1./1. A játék és tanulási tevékenység.****Cél:**

- ❖ Örömmel és bátran válogassanak játékeszközök és tevékenységek között;
- ❖ Váljanak képessé játéktevékenységük kezdeményezésére, megszervezésére;
- ❖ Szívesen játszanak társaikkal, legyenek képesek a szerepek elosztására és a szabályok felállítására;
- ❖ Tartsák tiszteletben társaik magányos játékre való igényét;

Feladat:

- ❖ Nyugodt légkört biztosítsunk az elmélyült játék feltételeinek megteremtésére.
- ❖ A napirenden belül elegendő időt és helyet biztosítsunk a játék számára.
- ❖ A játékhoz szükséges eszközöket folyamatosan biztosítsuk.
- ❖ Ötleteket, lehetőségeket, helyzeteket teremtünk a sokszínű játék kialakulásához.
- ❖ Az egyéni élményeken túl, közös élményszerzési lehetőségek kihasználásával hozzájárulunk a játék fejlesztéséhez.
- ❖ A gyermeki játék önállóságát tiszteletben tartjuk.
- ❖ Szükség esetén bekapcsolódunk a játékba, együtt játszunk a gyermekekkel.
- ❖ Értelmi képességet fejlesztünk (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás).
- ❖ A gyermek megismerési vágyát, kíváncsiságát, sokoldalú érdeklődését kielégítjük
- ❖ Lehetőséget adunk a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit.
- ❖ A gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelően tevékenységet biztosítunk.
- ❖ A gyermekek önállóságát, figyelmét, kitartását, pontosságát, feladat tudatát fejlesztjük.
- ❖ Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtunk segítséget a gyermekeknek, amelyben saját teljesítőképességét is megismerhetik.

A tevékenység megszervezése

A játék a 3-7 éves korú gyermek alapvető, mindennapjait átszövő tevékenysége. A játék nemcsak azért kitűnő talaja a fejlesztésnek, mert általa szinte észrevétlenül tanul a gyermek, hanem azért is, mert a játékban kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket. Ugyanakkor megoldási módokat kaphat bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit és újraélheti kellemes élményeit. A környező világról sőt a világegyetem egészéről is a játékon keresztül közvetíthetjük a legtöbb ismeretet a kisgyermek felé.

A játék tehát olyan komplex tevékenységforrás, melyet az óvodapedagógusnak tudatosan kell felhasználnia a nevelés folyamatában céljai eléréshez. Az óvodapedagógus tudatossága természetesen sohasem irányulhat a gyermekre, hiszen kitalált és erőltetett úgynevezett „játékos módszerekkel” nem helyettesíthető a gyermeki tevékenység.

A gyermeki tevékenységet – különösen a játékban – nem szabad szűken értelmeznünk. A játéktevékenység tág értelmezése lehetővé teszi, hogy nemcsak a tárgyi manuális, vagy mozgásos kapcsolat tevékenységeket ismerjük el, hanem a „szellemi alkotást” is tevékenységként fogjuk fel a játék során.

A gyermek gondolatban megalkotja, kitalálja a játék szereplőit és bármilyen eszközzel vagy tárggyal helyettesíti azokat. Minden gyermeki tevékenység – beleértve a játékot is - felosztható spontán és az óvodapedagógus által irányított tevékenységre. Nagyon fontosnak tartjuk olyan hangulatok, ingerek tárgyi lehetőségek megteremtését, melyeknek hatására a gyermekek spontán játéka, tevékenysége önmagától beindul.

Ez természetesen nem jelenti azt, hogy nincs szükség a pedagógus által kezdeményezett vagy irányított játéktevékenységre, hiszen köztudott, hogy 3 éves kor táján még kifejezetten igényli a gyermek a felnőttel való együttjátszást. Csupán a helyes arányok megtalálására kívánjuk a figyelmet felhívni. A nevelési folyamat szélességben és mélységben képes az óvoda a gyermeki öntevékenység rendszerét kiépíteni. A játékon belül meghatározott eredmény elérését célzó öntevékenység a legfőbb biztosíték arra nézve, hogy az öntevékenység az önfejlődés az önfejlesztés motívumait, képességeit és készségeit is létrehozza.

Jót és jól játszani – ez a gyermek dolga az óvodában. Az óvodapedagógus feladata megfigyelni a gyermek játékát, felhasználni azt saját nevelési céljai elérése érdekében és szükség esetén indirekt módon befolyásolni. A játék kicsiben maga az élet; az, amit a kisgyermek felfog, és rekonstruálni képes az őt körülvevő világból. Éppen ezért az életre nevelés is a játékból indul ki, és a játék segítségével teljesebben ki. A tevékenységközpontú programunk alapelve, hogy minél több időt, alkalmat és lehetőséget biztosítsunk a gyermekeknek az elmélyült játékra. A játéktevékenységhez szükséges feltételeket, ötleteket és eszközöket azonban az óvodapedagógusnak kell biztosítania. Külön szót érdemel az élmények szerepe a gyermek játékában. Az élmény, legyen az a gyermek egyéni élménye, melyet a családból, a környezetből hoz az óvodás, vagy legyen az óvodai társakkal átélt élmény, rendkívüli jelentőséggel bír az életre való felkészítés folyamatában. A különböző szituációk megteremtése, az élménynyújtás, az óvónő tudatos, átgondolt munkáját feltételezi. Indirekt módon így lehet a gyermeki világot befolyásolni. Természetesen a gyermek spontán élményszerzése éppen olyan fontos, mint a

pedagógus által irányított, megtervezett. A lényeg, hogy a gyermekek élményeiket tevékenységekben éljék meg. Általában a gyermek spontán szerzett élményei és tapasztalatai nem kapnak kellő figyelmet. A legjobb esetben meghallgatják a felnőttek ezeket az élményeket, de nem számolnak a továbbiakban vele. A tevékenységközpontú óvodai nevelés nemcsak feltételezi, hanem el is várja az óvodapedagógus ilyen irányú figyelmét, érzékeny reagáló készségét. Ilyen pedagógiai alaphelyzetben már valóban nem lesz mesterkélt és erőltetett a gyermekek képességeire építve, azt alapul véve fejleszteni az egyént éppúgy, mint a csoportot.

A játék tehát, mint az óvodáskorú gyermek alaptevékenysége, olyan lehetőséget jelent az óvodapedagógus számára, amit tudatosan felhasználhat a gyermekek fejlesztése érdekében. Legfőbb célkitűzéseinket szem előtt tartva olyan tulajdonságok fejlődhetnek ki a gyermekben a játék folyamatában, ami később a társadalomba való beilleszkedését nagymértékben elősegítheti.

Gondoljunk például a társakkal való együtt játszás kialakulására, vagy a játékon belüli önállóságra, a másik gyermek játékának tiszteletben tartására, a kezdeményező-készség kibontakoztatásának lehetőségeire, vagy olyan tulajdonságok szükségességére, mint a mások mozgósításának képessége vagy az alá-fölrendeltségi viszonyok önkéntes kialakítására egy-egy játéksituációban. Beszélhetünk azokról a nagyon is demokratikusan, a gyermekközösség elfogadott belső törvényszerűségei szerint kialakított játékon belüli szerepelosztásokról is, melyek a szerepjátékot a társadalmi gyakorlatban tapasztalható szituációk előzményeivé avatják.

A játék a tanulás legfontosabb tere

A játék a legfontosabb személyiségfejlesztő eszköz az óvodás gyermek életében, mert benne minden tanulási tartalom: ismeret, jártasság, készség megjelenik.

Óvodánkban a tanulás alapvetően életszerű és érzelmi megközelítésű, egyéni tapasztalatszerzésen, élménygyűjtésen alapul. A tanulás különböző szervezeti módjait alkalmazzuk óvodai nevelési munkánk során: egyéni, páros munka, mikrocsoportos, kooperatív tanulás. Kedvező helyzeteket és kereteket teremtünk arra, hogy az érdeklődésüket felkeltsük és fenntartsuk eszközökkel, könyvekkel, megfigyelésekkel, kísérletekkel, érzelmi motivációkkal.

Hagyjuk kibontakozni a különleges kívánságokat, pl. különleges ős és egyéb állatok, növények, bolygók és az űr érdekességeinek magyarázatával, kép nézegetéssel, beszélgetésekkel és ezek feldolgozásával, mozgással, vizuális tevékenységgel, történetekkel, kommunikációs játékokkal.

Helyt adunk tehát a gyermeki megismerésben a világ felfedezésére, kíváncsiságuk, közlésvágyuk kielégítésére a tervezett hagyományos anyagon túl is.

Ötéves korig a tanulás kötetlen formában történik. Kivétel ez alól a testnevelés, a sport, valamint azok a programok, amelyeken az egész csoport részt vesz: kirándulás, színház, vásárlás.

A kötetlenség egyéni vagy mikrocsoportos tevékenységet jelent, amelyben a gyermekek öntevékenyen részt vesznek, az óvodapedagógus azonban tudatosan tervez. A tervezett témakörök feldolgozása nap, mint nap folyamatosan, játékosan, a játékidőben történik.

Minden hónap más és más témakör körül forog: évszak, közlekedés, testünk, ünnepek.

Ötéves kortól a kötelező foglalkozásokat a délelőtti folyamán szervezzük. Az óvodapedagógus az egy hétre tervezett keretanyagot a saját döntése alapján osztja be a hét napjaira, melyben minden terület komplexen szerepel. Az adott napon a témakörök feldolgozásával mindig más tartalom kap nagyobb hangsúlyt.

A fejlődés várható eredményei

- ❖ Megértik és elfogadják játszótársaik elgondolását.
- ❖ Alkalmazkodnak a játék szabályaihoz.
- ❖ Önállóak a játék előzetes, közös tervezésében, a szerepek kiválasztásában, a játékszerek és eszközök megválasztásában.
- ❖ A barkácsoláskor létrehozott eszközt felhasználják játékukban és a dramatizáláshoz.
- ❖ Konstruáló játékokból bonyolultabb alkotásokat készítenek.
- ❖ Játékhelyzetekben újraalkotja a felnőttek tevékenységét.
- ❖ Kedves játékszereit is át tudja adni.
- ❖ Szívesen bábozik, dramatizál.
- ❖ Szívesen vesz részt a szabályjátékokban, egészséges versengés jellemzi: vereségit, győzelmeit elfogadja.

V./1./2. Társas, közösségi tevékenység

Cél:

- ❖ Tanuljon meg másokkal érintkezni és együttműködni.
- ❖ A kooperációs és kommunikációs képességek kifejlesztése.
- ❖ A gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján.

Feladat:

- ❖ Biztonságos, nyugodt, félelemmentes óvodai mindennapokat biztosítsunk a beszoktatástól az óvodáskor végéig.
- ❖ Egymás közötti bizalom kiépítésére törekszünk. (óvónő-gyermek, gyermek-gyermek között)
- ❖ A gyermekcsoportokban az együttműködés, az együtt játszás, együtt dolgozás képességét kialakítjuk és gyakoroltatjuk.

A tevékenység megszervezése:

A jó közösséget mindig egyéniségek alkotják, mégpedig olyanok, akik egyéni akaratukat, ambíciójukat, vágyaikat képesek a közösség keretein elül is megvalósítani. Az élet is ilyen. Bizonyos korlátok között kiélhetjük magunkat, azaz nekünk éppen úgy szükséges alkalmazkodunk másokhoz, ahogyan mások is

alkalmazkodnak hozzánk. A célunk az, hogy az adott lehetőségek között a legtöbbet legyünk képesek egyéniségünkéből kihozni, ezzel is gazdagítva a közösséget. A gyermekek egymás közötti és a felnőttekkel való kapcsolatában egyaránt a szabadságra, a nyíltságra és az őszinteségre kell építenünk. Az óvodánk nyitottsága nemcsak a beszoktatás ideje alatt, hanem óvodáskor végéig biztosítjuk a szülőknek a nevelő munkába történő közvetlen betekintést. Ez mindkét fél számára (szülő, óvodapedagógus) megnyugtató és biztonságot jelentő lehetőség, amit a gyermek érdekében kétoldalúan lehet hasznosítani. Az óvodapedagógusnak éppúgy szüksége van a nevelő munkában a szülőktől érkező információkra, javaslatokra, mint fordítva. Az óvoda nyitottsága, hagyományok teremtésével, nyilvános közös programok, ünnepek segítségével tovább növelhető.

A fejlődés várható eredménye:

- ❖ Az eddig kialakult óvodai szokások a gyermekek igényévé válnak.
- ❖ A közös tevékenységekben aktívan részt vesznek.
- ❖ Számba veszik a csoport tagjait, érdeklődnek a hiányzók után.
- ❖ Figyelmesen, türelemmel hallgatják meg az óvónő és a társaik közlését, kérdését.
- ❖ Ébrednek bennük a közösségi öntudat, örülnek a közösen elért sikereknek.
- ❖ Kialakul a csoport élete iránti érdeklődés.
- ❖ Természetes szükségletté válik a közös tevékenység.
- ❖ Érzelmileg és értelmileg egyaránt elfogadják és követik az óvónő kérését, útmutatását.
- ❖ Felfogják alapvető metakommunikatív jelzéseit (elismerés, nem tetszés, öröm, biztatás, szomorúság).
- ❖ Spontán alakuló kiscsoportokban képesek együttműködni egy-egy tevékenység, feladat elvégzésében, elfogadják a tennivalótól függő alá-, fölé- és mellérendelési viszonyokat.

V./1./3. Munkatevékenység

Cél:

- ❖ Tanulják meg az egymás és a felnőttek munkáját megbecsülni.
- ❖ Tapasztalják meg, hogy az elvégzett munka mások érdekeit is szolgálja.
- ❖ Tanulják meg az egymás és a felnőttek munkáját megbecsülni.

Feladat:

- ❖ Minden gyermeknek biztosítunk lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenységet.
- ❖ Folyamatosan biztosítjuk, bővítjük a munkatevékenységhez szükséges, gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket.
- ❖ A munkaeszközök számára biztosítunk olyan helyet, ahol a gyermekek bármikor elérhetik és használhatják a szükséges eszközöket.

- ❖ Adunk lehetőséget a gyermeknek bármilyen őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez, még akkor is, ha a gyermek tevékenységi vágya és képességei nincsenek teljesen összhangban.
- ❖ Arra törekszünk, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermekeknek és teljes önállósággal végezhessek azokat.
- ❖ Sok dicsérettel és buzdítással növeljük a gyermekek aktivitását.

A tevékenységek megszervezése:

Az életre való felkészítés nem nélkülözheti a munkatevékenység lehetőségeinek kiaknázását. A munka az óvodás gyermek számára játékos jellegű, gyakran nem is választható szét a játék és munkatevékenység. A munkatevékenység fejlesztő hatását nem vonhatjuk kétségbe. Az értékteremtő munka pedagógiai funkciója nem a szakismeretek gyakoroltatása, hanem a gyermek értékteremtő együttműködési képességeinek fejlesztése. Éppen ez az a terület, ahol az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető, belátható, átélhető a gyermek számára. Ez a folytonos visszajelzés a legnagyobb motiváló erő, ösztönző, megerősítő tényező. Nem elsősorban a munka tárgya, hanem megszervezésének módja fejt ki a már említett nevelő-fejlesztő hatást. Itt is érvényes, amit a tevékenységről általánosságban elmondunk: alapvető körülmény az önállóság, az öntevékenység lehetőségeinek megteremtése. A különböző munkafajták: önkiszolgálás, naposság, a gyermekek saját személyiségével kapcsolatos munkák, a csoport érdekében elvégzett munkák vagy a kerti munka közös vonásaként azt kell kiemelni, hogy mindez tényleges munkavégzést, azaz tevékenykedtetést jelentsen az óvodában. Minden olyan munkát elvégeznek a gyerekek, amihez kedvük van és testi épségük veszélyeztetése nélkül képesek azt megvalósítani.

A gyermek önkéntességét, nyitottságát, megismerési vágyát, aktivitását, érdeklődését tudatosan igyekezzünk felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében. A gyermek éppúgy élvezzi a munkatevékenységeket, mint a játékot, ha tiltás okkal vagy túl nehéz feladatokkal nem szegjük kedvét. A munka az életre való felkészítést, a társadalmi gyakorlat megismerését éppúgy szolgálja, mint a személyiség fejlesztését, és ha mindez pozitív élmények átélésének forrása lehet, akkor a gyermekek szívvel, lélekkel fogják végezni, ami elengedhetetlen a sikeres iskolakezdéshez. A sajátos nevelési igényű gyermekek is kíváncsiak a részüket a munka jellegű tevékenységekből, amelyet szívesen és örömmel végeznek.

Az első feladat olyan munkalehetőségek biztosítása, ami a gyermek számára elfogadható. Ezen kívül igen nagy fontosságú, hogy a munkavégzés során biztosítsuk a teljes önállóságot. A munkatevékenység a felkínált lehetőségek közül önállóan választható és sohasem a gyermekre kényszerített feladat legyen. Váljon a csoport számára magától értetődő és természetes dologgá, hogy mindenki dolgozik, amikor szükséges és mindenki a kedvének, egyéniségének, képességének megfelelő munkát végezheti. Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a munkavégzés ne időközönkénti, hanem rendszeres, folyamatos tevékenység legyen, ami beépül az óvodai mindennapokba. A munkafajták közül ki kell emelnünk az önkiszolgálást, aminek óvodáskor kezdetétől fogva igen nagy a jelentősége. A gyermekek magukkal kapcsolatban minden teendőt - testápolás, öltözködés, étkezés, környezetük rendben tartása a lehető legkorábbi időtől kezdve próbáljanak önállóan elvégezni. Azt felesleges meghatározni, hogy melyek azok az önkiszolgálással kapcsolatos tevékenységek, amelyeket 3-5 vagy 7 éves korban végezhet el a gyermek. Hagyjuk,

hogy a gyerekek saját képességeik szerint, koruktól függetlenül akkor végezzék el az önkiszolgálással kapcsolatos teendőiket, amikor képesek rá, vagy kedvük van hozzá.

A munka megosztása során fontos feladatnak tartjuk, hogy a gyerekek megtanuljanak önállóan dönteni, feladataikat egymás között megosztani. Pontosan oly módon, mint amikor a szerepjáték megkezdése előtt elosztják egymás között a szerepeket. A nagyfokú önállóság és a döntési helyzetek, döntési képességek gyakorlásának lehetőségei együtt szolgálják a gyermekek életre való felkészítését.

A munkára nevelés általános értelemben magába foglalja a termelést, a gazdálkodást is, azaz a valódi értékteremtő képességek fejlesztését. Nekünk az óvodában ennél kevesebbel kell megelégednünk, azonban ez nem jelenti azt, hogy ne tudnánk megismertetni a gyerekeket a munka társadalmi értékével. Óvodában a gyermekek névnapjukon süteménnyel, szörppel vendégelik meg társaikat. Fontosnak tartjuk tehát az óvodában az élősarok kialakítását és kerti munka megvalósítását, mert a nevelésben játszott szerepén túl a természet, a környezet és az ember kölcsönhatásának megtapasztalására igen nagy lehetőséget nyújt a gyermekcsoport valamennyi tagjának.

A fejlődés várható eredménye:

- ❖ Szívesen vállal egyéni megbízatásokat.
- ❖ A tevékenységekhez szükséges eszközök előkészítésében segédkezik, majd a helyükre gondosan visszateszi azokat.
- ❖ Részt vesz a kerti munkákban.
- ❖ Az étkezőasztalt pontosan és esztétikusan megteríti.
- ❖ Étkezés után segít az evőeszközök elrakódásában.
- ❖ Aktívan részt vesz a teremrendezésben, ágyazásban.
- ❖ Szívesen végez munka jellegű tevékenységeket.
- ❖ Önállóan, örömmel, igényesen végzi feladatát.
- ❖ A munkavégzéshez szükséges eszközöket önállóan használja.
- ❖ Ügyel saját személye és környezete rendjére, tisztaságára.

V./1./4. Szabadidős tevékenység

Cél:

- ❖ Hasznos és tartalmas idő felhasználási lehetőség biztosítása.
- ❖ Gyermeki önállóság, kezdeményező készség és döntési képesség kifejtése.

Feladat:

- ❖ Törekszünk a zárt csoportszoba tereinek kiszélesítésére.
- ❖ Keressük a lehetőséget arra, hogy biztosíthatnánk nagyobb mozgási és tevékenységi teret a gyermekeknek.

- ❖ A választásra felkínált tevékenységek listáját bővítjük, időszakonként átgondoljuk a változtatások lehetőségét és szükségességét. (Növény-, állatgondozás, gyűjtögetés, környezetszépítő tevékenység).
- ❖ Egyszerű, saját maga és a gyermekek alkotta eszközökkel segítjük elő a gyermekek fantáziájának fejlődését.

A tevékenység megszervezése:

A szabadidő igazi tartalma: a termékeny idő-felhasználási lehetőségek közötti szabad választás. Ez is öntevékenység, ez is döntés. Különösen a kisgyermek számára az, aki eleinte a felkínált sokfajta tevékenység közül igazából nem, vagy csak nagyon nehezen tud választani. Egyszerre szeretne mindenütt ott lenni, mindennel játszani, mindent megfigyelni. A szabad, autonóm egyéniség által determinált öntevékenység egyenlő a döntéssel. Ennek közelébe kell eljuttatni a gyermeket. Az ilyen döntést ugyanis már nem befolyásolja természeti szükségessége, társadalmi kötelességek. A szabadidős foglalkozásoknak azért kell a saját, semmivel sem helyettesíthető helyüket és szerepüket kivívniuk a nevelési intézményekben, mert másképpen a gyermek sohasem tanulhatja meg, hogyan gazdálkodjon az önmaga számára felszabaduló, rendelkezésére álló idővel. Ebben a tevékenységi szférában sem képzelhető el, hogy a hosszú ideig szorosan irányított gyermek egyszer csak öntörvényei szerint cselekvő, önálló egyéniséggé válik. A kívülről irányított ember, különösen, ha hozzászoktatták tartósan önállóan helyzetéhez, nem lesz képes belülről, önmaga által irányított emberré válni. Az alapvető társadalmi tevékenységeket és az individuális tevékenységi formákat ötvöző nevelési rendszer nem képzelhető el anélkül, hogy a társadalom tagjai elsajátítsák a társadalmi és egyéni lét fenntartásához és gyakorlásához szükséges képességeket. Ezeknek a képességeknek a sokrétősége, elméleti és tapasztalati megalapozottsága, egymást erősítő és kiegészítő jellege az egyike azoknak a nagy horderejű feladatoknak, melyeknek megvalósítását az óvodában lehet elkezdni. Ugyanakkor mindezek mellett az egyéni képességek megmutatására, kibontakoztatására is igen hatásos eszköz ez a nevelési mód, hiszen még nagyobb lehetőséget nyújt az azonos érdeklődésű gyermekek kiscsoportos foglalkoztatásához.

A fejlődés várható eredménye:

- ❖ Tudjanak dönteni a szabadidejük hasznos felhasználási lehetőségei között.

V./2. Komplex foglalkozások rendszere

2009. szeptember 1-étől nevelőmunkánk tervezését már a kompetencia alapú fejlesztés szellemében végezzük. Három szintre, differenciáltan történik a gyermekek fejlesztése. Hasznos segítséget nyújt a tématervezés javaslat, amely a mindennapi

munkánkat megkönnyíti. A tématerv javaslatok minden nevelési programhoz illeszthető, jól alkalmazható. Lehetőséget ad az óvodapedagógusoknak és a gyermekeknek arra, hogy a megkedvelt tevékenységet akár több héten keresztül élhessék át. A tématerv javaslat nem tervez ének-zenére és testnevelésre. A pályázat keretén belül hozzájutottunk a kompetencia alapú programcsomag kiegészítő segédleteihez (Zenevarázs, Játsszunk? Természetesen, Néphagyomány, Kiegészítő segédlet a komplex fejlesztési tervekhez stb). A meseládikó és az abban található bábok, hangszerek nagy segítséget nyújtottak a gyermekeknek önkifejezésükhöz, a drámapedagógia eszközeivel. A program lehetőséget adott a gyermekek számára a felfedező munka megismerésére, minél több tevékenykedtetésre, a tevékenységek végén önértékelésre.

A társadalmi érintkezést megalapozó foglalkozások.

V.2./1. Anyanyelv

Cél:

- ❖ Az érthető, kifejező, hatásos és meggyőző beszéd készségének kialakítása.
- ❖ Olyan magyar nyelvi eszmény megközelítése, mely épen őrzi nyelvünk hagyományos tulajdonságait, a tömörséget, képszerűséget, a világosságot, az árnyaltságot.
- ❖ A gyermekek beszédképességének fejlesztése, szókincsének bővítése, kifejezésmódjának gazdagítása, beszéd szintjük emelése.

Az anyanyelvi nevelés eszközei:

- ❖ A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese, vers, bábozás és a dramatikus játékok. A népi mondókák segítségével tisztítható a magán- és mássalhangzók helyes ejtése, megfelelő artikulációja, a hangkapcsolatok törvényszerűségei. A gyerekek a mesékből, versekből sok új fogalmat ismerhetnek meg. A bábjátékban, dramatikus játékban a gyerekek kibontakoztathatják a szabad önkifejezésüket.
- ❖ A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra.

Feladat:

- ❖ Beszélgetésre alkalmas, nyugodt, kiegyensúlyozott légkört valósítunk meg.
- ❖ A beszédöröm biztosítása: arra neveljük a gyermekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket.
- ❖ Lehetőséget teremtünk minden gyermeknek a folyamatos beszéd gyakorlására.
- ❖ Képesé tesszük a gyermekeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni.
- ❖ A gyermekek szókincsét folyamatosan bővítjük.
- ❖ Beszédmegértésüket fejlesztjük.

- ❖ Beszédtechnikájukat fejlesztjük a helyes kiejtés gyakorlásával.
- ❖ A gyermekeket inspiráljuk a kérdésekre, azok megválaszolására.
- ❖ A beszédhibákat jelezzük a logopédusnál.

A tevékenység megszervezése:

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll. Óvodánk fejlesztési feladatainak tehát a család, a környezet megismeréséből kell kiindulni és a gyermek egyéni képességeinek megismerésén keresztül kell hatást kifejteni.

Óvodánk tevékenységben gazdag élete, a kellemes, nyugodt légkör alapvetően meghatározza az anyanyelvi nevelés fejlesztését.

A nap folyamán bármikor adódhat lehetőség a beszélgetésre, de célszerű a hétfői napokon erre külön is tekintettel lenni, hiszen ilyenkor otthonról és a külső környezetből hozott rengeteg élményt és tapasztalatot mondják el a gyermekek. A környezet példamutató, tiszta és szép beszéde mintát nyújt.

A fejlődés várható eredményei:

- ❖ Aktívan használják kibővült szókincsüket.
- ❖ Összefüggően mesélnek, beszélnek, sok kötőszóval, néha időrendiség-tévesztéssel.
- ❖ Páros és csoportos beszédhelyzetekben megfelelő beszédfordulatokkal és viselkedési formákkal teremtik meg és tartják fenn a kapcsolatot.
- ❖ Képről cselekvéseket, történéseket leolvasnak.
- ❖ Észrevesznek, felfedeznek ok-okozati cselekvéseket.
- ❖ Kialakul a helyzethez illő hangsúlyozású, hanglejtésű és sebességű tiszta beszéd.
- ❖ A kommunikációs játékok alkalmával fejlődik érzelmi kifejezőkészségük, beszédmódjuk, szerep szerinti viselkedésük.
- ❖ Képesek a közléseket, jeleket felfogni és arra megfelelő módon reagálni.
- ❖ Önálló mese-, versmondás, dramatizáló képességük fejlődik a mesehallgatás, dramatizálás, kommunikáció elemeinek kiemelésével, a szereplők közti kapcsolat megfigyelésével. Bátran használják a mozgás, a pantomim elemeket.

V./2./2. Matematika

Cél:

- ❖ A minket körülvevő világ mennyiségi, formai kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, tapasztalása játékos formában, a gyermekek igényeihez, ötleteihez igazodva.

- ❖ A gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése, az elemi ok-okozati összefüggések felismertetése, megtapasztalása.
- ❖ A logikus gondolkodás megalapozása.

Feladat:

- ❖ Sokféle tevékenység lehetőségének a biztosítása a tapasztalatszerzésre.
- ❖ A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása.

Az óvodánkban a gyermek életkori sajátosságait figyelembe véve a matematikai tanulás több formája valósulhat meg:

- ❖ utánzásos, minta-modellkövető,
- ❖ spontán játékos tapasztalatszerzésre, az óvodapedagógus által irányított megfigyelésre épülő tapasztalatszerzés,
- ❖ gyakorlati problémafelvetés és feladatmegoldás,
- ❖ a gyermeki kérdésekre, válaszokra adott magyarázatok,
- ❖ az óvónő által kezdeményezett foglalkozások

A tevékenységek megszervezése:

Programunk az ismerettartalmak komplex kezelésére a komplex óvodai foglalkozások keretén belül megvalósuló fejlesztésre kívánja a hangsúlyt helyezni. Felfogásunk azonban a matematikai nevelés önállóságát is hangsúlyozza. Ez nem jelenti természetesen az, hogy a matematikai nevelés nem komplex formában a gyermekek észlelésére, érzékelésére és megismerési vágyára épülve valósulna meg.

A gyermek már az óvodába kerülés előtt felfigyel a dolgok mennyiségi és minőségi összetevőire. Érdeklődéssel fordul a matematikai információk felé. Az óvodai nevelésünk építhet ezekre a korai tapasztalatokra még akkor is, ha azok pontossága csak a gyermek számára fontos, érzelmileg hangsúlyos helyzetekben megbízható. Az óvodáskort jellemző gondolkodási sajátosságokkal (invariancia, állandóság hiánya) a matematikai nevelés folyamán is számolni kell. Fontosnak tartjuk, hogy a kisgyermekkorban a család által nyújtott matematikai ösztönzéseket időben kövesse a tudatosabb óvodai nevelés, a gyermek egyenletes fejlődését biztosító módszerekkel.

A tevékenységek végzése, a folyamatos cselekedtetése rengeteg olyan szituációt hoz felszínre, ahol természetes környezetben folyhat a matematikai tapasztalatok szerzése. A perceptuális, a motoros, a verbális és a szociális tevékenységek aktív átélése együttesen nyújt lehetőséget a matematikai ismeretek és összefüggések megláttatására. A komplex foglalkozások alkalmat adnak arra, hogy a korábban mozaikszerűen megszerzett benyomásokat rendszerezzük, a megfigyelések, tapasztalatok körét szélesítsük, a spontán tanultakat rögzítsük.

Bármilyen gyakori is a játékban és egyéb tevékenységekben szerzett, belső érdeklődésből fakadó tanulás, a gyermek negyedik életéve után egyre gyakrabban igényli és képes is kisebb-nagyobb csoportban az óvodapedagógus által irányított formában a mélyebb és sokoldalúbb összefüggések feltárására. Az óvodapedagógus és a társak jelenléte mobilizálja a gyermek tanulási teljesítményét, tudását, viselkedésének és magatartásának tartalékait. Azt, hogy a matematikai nevelés tartalmából melyiknél elégedhetünk meg a játékidőben szerzett benyomásokkal, vagy mely matematikai összefüggést dolgozzuk fel foglalkozásokon, az óvodapedagógus dönti el.

A matematikai nevelés tartalmának szoros kapcsolatban kell lennie az életre neveléssel. A gyermeket körülvevő környező valóság mennyiségi és térbeli viszonzatai, formái természetes napi szituációkban megfigyelhetők.

Tevékenykedés közben a megismerő képességek (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémalátás, problémamegoldás) fejlesztése szinte észrevétlenül megvalósítható. Játék és szabadidőben folyamatosan létrejöhetnek olyan szituációk, melyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére akkor, ha az óvodapedagógus képes az adódó lehetőségek felismerésére és kihasználására.

Az óvodapedagógusaink feladata, hogy olyan eszközöket és tevékenységeket biztosítsunk, ami felkelti a gyermekek érdeklődését, és természetes élethelyzetekben tesszük lehetővé számukra a matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését.

- ❖ A komplex matematika foglalkozásokon vagy kötetlen kezdeményezéseken minden esetben a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire támaszkodunk. A matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékba építve valósítjuk meg.

A fejlődés várható eredményei:

- ❖ Matematikai jellegű helyzetről, problémáról szabadon elmondják saját gondolataikat.
- ❖ Képesek jól ismert tulajdonságok szerint válogatni, mennyiségeket összemérnek, tárgyakat számolni legalább tízig.
- ❖ Tükörrel való tevékenységük tapasztalat- és élményszerzésre szolgál, térben ismerik a jobb és bal irányokat, értik és követik az irányokat .

A társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző komplex foglalkozások.

V./2./3. Természet- társadalom- ember

Cél:

- ❖ A gyermekek ismerjék meg, szerezzenek tapasztalatokat, közvetlen és tágabb környezetükről, emberekről, növényekről, állatokról, természeti jelenségekről.
- ❖ Alapvető összefüggéseket ismerjenek fel.
- ❖ A természet megóvása váljék igényükké.

Feladat:

- ❖ Olyan feltételeket teremtünk meg, amely lehetővé teszi minél több tapasztalat szerzését a természetben.
- ❖ Tudatosan törekszünk arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a gyerekek saját természeti és társadalmi környezetükből.
- ❖ Biztosítunk minden eszközt és lehetőséget a gyermekeknek természetben való folyamatos tevékenykedtetéséhez.
- ❖ A foglalkozásokat lehetőség szerint a szabad természetben szervezzük meg.
- ❖ A természet iránti érdeklődés felkeltése, fenntartása, elmélyítése.
- ❖ A gyermek rávezetése a természetben végbemenő egyszerű változások okaira.
- ❖ A megismerési tevékenységhez biztosítjuk a feltételeket spontán vagy szervezett formában (téma, hely, idő, eszköz)
- ❖ A gyermek meglévő ismereteire alapozva, lehetőséget adunk, hogy az alkalmi és folyamatos megfigyelés, gyűjtés, szimulációs játék, egyszerű kísérlet alkalmával minél több érzékszerv bevonásával tapasztalhasson.
- ❖ Gyermek közelbe hozzuk, segítjük a szervezett, és spontán szerzett tapasztalatok feldolgozását.

A tevékenység megszervezése:

Ez a komplex foglalkozás, mint elnevezéséből is kitűnik, szeretné egységben megmutatni és érzékelteni azt, ami a valóságban is teljes egységben érzékelhető. Nem vagyunk hívei a szétszabdalt, szeletelt foglalkozásoknak, mert azok nem képesek az életben megmutatkozó sokszínűség mellett az összefüggések feltárására. Az óvodai foglalkozások rendszerének hagyományos felosztása az iskolától átvett valóságot modellezi és így már az óvodában megkezdődik a világról a gyermek felé áradó észlelések, tapasztalatok, ismeretek szétaprózódása, ezért okoz nehézséget az összefüggések meglátása és megértése a gyermek számára.

A tevékenységközpontú programunk célja az, hogy a gyermeknek segítséget nyújtson ahhoz, hogy a világot megismerje és megértse a maga egészében. A gyermeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és tapasztalatszerzésre építünk. A természet szeretetére kívánjuk nevelni a gyermekeket, természet közeli élettel, a természet, a környezet szeretetének bizonyításával, példát mutatva a gyermek számára. Azt kell benne megerősíteni, hogy mennyire összefügg mindez egymással és milyen nagy az ember felelőssége a természeti és társadalmi környezet megóvása szempontjából. A tapasztalatszerzés mindig a valódi környezetben történik, ezért a komplex foglalkozások legtöbb esetben a szabad természetben vagy az óvoda környezetében, udvarán zajlanak. Legfontosabb feladatunk megismertetni a gyermeket azzal a természeti környezettel, amelyben él, felhívni a figyelmet annak értékeire és szépségeire. Ez képezi majd az alapját a később kialakuló természetszeretetnek. A fák, a virágok, az apró kis állatok megannyi ismeret, feladatot jelentenek a kisgyermeknek. A séták, kirándulások, az óvoda udvarán és kertjében vagy az élősarokban végzett tevékenységek tanulási,

tapasztalási lehetőséget kínálnak a gyermeknek. A komplex foglalkozás tehát csak átvitt értelemben nevezhető valódi foglalkozásnak. Inkább komplex tapasztalatszerzési lehetőségről van szó. Az önálló és csoportos megfigyelések révén értékes tapasztalatokhoz juthat a természetben végbemenő folyamatokról és összefüggésekről. A gyermeknek ezáltal fejlődik a testi, lelki, szociális képessége, amely elengedhetetlen a sikeres iskolai élethez. Már az óvodában fel lehet és fel kell készítenünk a gyermeket arra, hogy társadalomban élünk, ami a közvetlen környezetünkön keresztül hat ránk.

A gyermeket demokratikus társadalmi rendben való élésre készítjük fel, amelyben különböző vélemények, értékítéletek lehetnek egymás mellett. Meg lehet éreztetni a gyermekekkel, hogy mindenkinek lehetősége van saját lelkiismeretének megfelelően dönteni. A tolerancia, mások véleményének, érzéseinek és gondolatainak tiszteletben tartása arra neveli a gyermeket, hogy képes legyen elfogadni másokat. Mindez pedig a társadalomban való harmonikus, kiegyensúlyozott élethez feltétlenül szükséges. Természetesen ide tartozik a mások (idősebbek, felnőttek, társak) tisztelete és szeretete is. Ilyen pedagógiai légkörben fejlődik a gyermek ítélőképessége és természetes viselkedési formájává válik a más felfogásokkal szembeni tolerancia. Ugyanakkor lehetőséget kap az önálló véleménynyilvánításra, önbizalmának növelésére. A környezetvédelem vagy a problémák erőszakmentes megoldásának kérdése már az óvodás gyermek szintjén is felvehető és beépíthető a komplex foglalkozások rendszerébe. A természet - társadalom - ember egymástól függő, egymást feltételező, egymást kiegészítő fogalmak rendszere, melynek lényege a kisgyermek szintjén már óvodáskorban is megérthető, megérezhető.

Születéstől - felnőttkorig

A természet - társadalom - ember fogalomkörhöz szorosan kapcsolódnak azok a mozzanatok, amikor a gyermekek újrátáplálják életüket. Újra élnek az óvodában mindazt, amit a mindennapokban a családban, az óvodában vagy tágabb környezetükben tapasztalnak, látnak, hallanak. A környezettel való szoros kapcsolat, az életfolyamatok újrátáplálása nemcsak arra ad lehetőséget a gyermeknek, hogy a benne lévő feszültségek feloldódjanak, hanem elősegíti számára a társadalomba való későbbi bekapcsolódást, szocializálódást. A születéstől felnőttkorig címmel megfogalmazott komplex foglalkozások magukba foglalják a testápolástól a közlekedésig, a családtól a helyes viselkedésig mindazt, ami a gyermekeknek támpontot nyújthat a környezetében meglévő szabályok megismeréséhez és gyakorlásához. A szokások elsajátítása, a társadalomba való beilleszkedéshez szükséges magatartásformák kialakítása valósulhat meg játékosan, a gyermek érdeklődésének és igényének figyelembevételével.

Ez a komplex foglalkozás hagyományos értelemben nem is nevezhető foglalkozásnak, hiszen játékidőben, szabadidőben, vagy a nap bármely időszakában megvalósíthatók az itt jelentkező feladatok.

Az általunk nevelt gyerekekben megalapozzuk a természet megismerésével a természet szeretetét, a természet tisztaságának, szépségének védelmét. Fontos a napi életet átható, tudatos természetszeretetre nevelés.

Törekedjünk arra, hogy a gyerekeket olyan hatások ériék, amelyek környezetünk felfedezésére, a rácsodálkozásra ösztönzik.

Hívjuk fel a figyelmet, hogy a természet látszólagos nyugalma mögött folyamatos változás rejlik. Végezzenek egyszerű kísérleteket.

Figyeljenek a gyerekek közvetlen környezetük tisztaságára, ne szemeteljenek az

óvodában.

Az általunk nevelt gyerekekben megalapozzuk a természet megismerésével a természet szeretetét, a természet tisztaságának, szépségének védelmét.

Fontos a napi életet átható, tudatos természetszeretetre nevelés.

Törekedjünk arra, hogy a gyerekeket olyan hatások érijék, amelyek környezetünk felfedezésére, a rácsodálkozásra ösztönzik.

Hívjuk fel a figyelmet, hogy a természet látszólagos nyugalma mögött folyamatos változás rejlik. Végezzenek egyszerű kísérleteket.

Az udvaron lehetőséget kell biztosítani a gyerekeknek, hogy részt vehessenek a kert gondozásában (levélsöprés, locsolás, hólapátolás, stb.).

Kirándulások alkalmával fel kell hívni a gyerekek figyelmét, hogy viselkedésükkel ne zavarják az élővilág nyugalma, ne szemeteljenek, ne hangoskodjanak, ne törjenek le ágakat, ne szedik le a védett vadvirágokat.

Ebben a felnőtteknek kell példát mutatni.

Felhívjuk a figyelmet a környezetszennyezés romboló hatására, megbeszéljük, hogy lehetne ezt megelőzni, helyrehozni.

Figyeljenek a gyerekek közvetlen környezetük tisztaságára, ne szemeteljenek az óvodában.

A fejlődés várható eredménye:

- ❖ Ismerik lakásuk címét, szülei foglalkozását.
- ❖ Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában, felismerik a napszakokat, különbséget tesznek az évszakok között, megfigyelik az évszakok és élőlények egymásra gyakorolt hatását, az általuk ismert állatokat különböző szempontok szerint csoportosítják, ismereteik kibővülnek az ember munkájáról. Önállóan és esztétikusan elvégzik a naposi feladatokat.
- ❖ Ismerik a környezetükben lévő néhány intézmény (iskola, orvosi rendelő, posta) rendeltetését.
- ❖ Felismerik a napszakokat. Különbséget tudnak tenni az évszakok között.

Művészeti tevékenységek

V./2./4. Mese-vers

Cél:

- ❖ Örömmel hallgassanak népi és klasszikus, értékes modern mesét, verset, elbeszéléseket.
- ❖ Alakuljon irodalmi érdeklődésük és fejlődjön ízlésviláguk.
- ❖ Szorongásaik, félelmeik oldódjanak.
- ❖ Irodalmi tapasztalataikat alkalmazzák konfliktusaik megoldására, indulataik kezelésére.
- ❖ Örömmel vegyenek részt mesék versek felidőzésében, újraalkotásában, dramatizálásban, bábozásban.
- ❖ Gondosan bánjanak a könyvekkel.

Feladat:

- ❖ Oldott légkört és együttlétet biztosítunk.
- ❖ Megragadjuk azokat az alkalmakat, amikor a gyermekek mesélhetnek, verselhetnek.
- ❖ Spontán és kötetlen kezdeményezésekkel szervezzük irodalmi tevékenységeinket.
- ❖ Könyvvel és anélkül mesélünk, verselünk, gesztusainkkal, mimikánkkal, a szöveg hangsúlyozásával életszerűvé, élvezetessé tesszük a közölteket.
- ❖ Az irodalmi anyagot gyakran ismételtetjük, lehetőség szerint mozgással és énekkel kísérvé.
- ❖ Kezdeményezzük, hogy otthon is rendszeresen verseljenek, meséljenek.

A tevékenység megszervezése:

Nem szükséges foglalkozási kereteken belül maradni, hiszen mesélni minden nap szükséges az óvodában. Nem teszünk különbséget a kezdeményezés vagy az elalvás előtti mese között. Mindkettő fontos a maga helyén és idején. A lényeg csupán az, hogy minden nap meséljünk valamilyen formában, reggel vagy délután, elalvás előtt vagy délután. Teremtsünk lehetőséget a gyermekek önálló szöveg- és mesemondásához.

Segítsük elő, hogy megfelelő eszközökkel el is játszassák a gyermekek a nekik tetsző meséket. A gyakori ismétlést, a mese többszöri feldolgozását kedvelik az óvodások, erre legyünk tekintettel. Kedvelt tevékenysége az óvodásoknak a bábozás és a dramatizálás. Mindkettő szorosan kapcsolódik a meséléshez, mondókázáshoz, verseléshez. Az irodalmi élmények feldolgozását segítsük elő különböző eszközök, anyagok, barkácsolási lehetőségek biztosításával.

A mesék, versek által fejlődik a gyermek testi, lelki szociális érettsége, amely fontos a későbbi iskolai élethez.

A fejlődés várható eredményei:

- ❖ Játék közben oda illő szövegeket, rigmusokat mondogatnak.
- ❖ Tudnak 8-10-12 mondókát, 6-8 verset.
- ❖ Szeretik a tréfás és tündérmeséket.
- ❖ Pihenés előtt szívesen hallgatnak folytatásos mesét.
- ❖ A kedvelt mesehőseikkel megtörtént dolgokat beleviszik játékukba. Meséket dramatizálnak, báboznak, lerajzolnak egy-egy meserészletet.

V./2./5. Vizuális tevékenységek

Cél:

- ❖ A gyermek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése.
- ❖ A gyermekek tér- forma-szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.
- ❖ A vizuális percepció fejlesztése.
- ❖ Egyszerű munkafogások és eszközhasználat képességeinek fejlesztés (különböző anyagok és technikák megismertetése).
- ❖ Az alkotás örömeinek megtapasztaltatása.
- ❖ Az íráshoz szükséges mozgáskoordináció alakítása.

Feladat:

- ❖ Spontán ábrázolás támogatása, kötetlen kezdeményezések szervezése;
- ❖ Megfigyelési, tapasztalatszerzési, tanulási lehetőségek, élmények biztosítása;
- ❖ Feltételek folyamatos biztosítása: / hely, idő, eszközök, /
- ❖ Esztétikus környezet biztosítása;
- ❖ Technikák megtanítása;
- ❖ Eszközhasználat megtanítása;
- ❖ Anyagok megismertetése;

A tevékenységek megszervezése:

Állandó helyet biztosítunk az ábrázolás azon eszközeinek, amelyeket a gyermekek a nap folyamán bármikor balesetmentesen használhatnak. Rendszeresen és szívesen végzünk a gyermekek előtt, vagy velük együtt ábrázoló-tevékenységet. Játékidőben elsősorban kiegészítő eszközök készítésére ösztönzünk, de támogatjuk a játékból kihúzódó gyermekek ábrázolótevékenységét is.

Kötetlen foglalkozáson mikrocsoportos forma keretében ajánlunk a gyermekeknek ábrázolófeladatokat. A kezdeményezés általában az anyagok és eszközök előkészítésével kezdődik, amelybe bevonjuk a nem játszó gyermekeket is, ezzel motiválva. Arra törekszünk, hogy kis csoportban minden gyermeknek megfelelő eszköz és óvónői figyelem, idő és hely jusson. Minden tevékenységet dicsérünk, az elakadókat buzdítjuk, ha a gyermek kéri, tevékenyen segítjük. Új technikákat megtanítunk, gyakorlunk. Sokféle tapintással szerezhető tapasztalatot adunk.

A gyermekek alkotásait megjelöljük, ellátjuk dátummal is.

Az elkészült műveket kiállítjuk, a gyermekekkel saját dobozukba helyezzük el, és a szülők részére összegyűjtjük, akik figyelmét felhívjuk arra, hogy a gyermeke munkáit csak önmagához hasonlítsa. Sokféle anyaggal és eszközzel dolgozunk: rajzolunk, festünk, agyagozunk, ragasztunk, nyirkálunk a papírból és textilből. Alkotunk a természetben található anyagokból, falevélből, tojáshéjból, fakéregből, kavicsokból, s minden olyan anyagból, amelyet tudásunk és fantáziánk szerint alkalmazni lehet és tudunk. A nevelési területek komplexitására törekszünk, a természetben talált és gyűjtögetett anyagok felhasználásával hozunk létre alkotásokat, s általában arra nevelünk, hogy a gyermekek meglássák, hogy miből mit lehet létrehozni, mi mire hasonlít, miben mit lehet meglátni, vagy belelátni. A gyermekek fantáziáját, egyéni

kifejezőképességét fejlesztjük, az általunk elképzelt konkrét produktum nem korlátozhatja a gyermekek egyéni teljesítményét és fantáziáját. A vizuális nevelés eszközei mindig elérhető, konkrét helyen vannak a csoportszobában. Ezek elsősorban a zsírkréta, a ceruza, a rajzlap vagy más papírok, az olló, és a ragasztó. A gyermekek szabadidőben mindezt választhatják, dolgozhatnak vele. Hetente legalább egy- két alkalommal néhány perces "ábrázolás-figyelő tevékenységet folytatunk, amikor értő odafigyeléssel a játékidőben firkálgató és rajzolgató gyermekek produktumait elemezzük. Hetente egy alkalommal kitüntetett szerepe van a vizuális nevelésnek, ezek az úgynevezett kezdeményezési alkalmak. A teremrendezés, az asztalok, összetolása jelzi a gyerekek számára, hogy most érdekes manipulatív tevékenység következik. Az eszközök megválasztásánál a természetes anyagokat részesítjük előnyben, ezért kerüljük a mesterséges, rideg vegyi anyagokat. Amikor festünk, a gyermekek finommotorika fejlettségének megfelelően, nagyobb méretű eszközt adunk a kezükbe, ezek például a 8-10-es számú ecsetek. Az alkalmazott temperafestékeket előre kikeverjük, úgynevezett "lágú tejföl" sűrűsége, s néha játszunk színkeverési játékokat is. Gombfestéket a nagycsoportos korú gyermekeknél használunk. Folyamatosan szóban kiemeljük az eszközök tulajdonságait, plaszticitását, s ezzel a szókincsüket, verbális kifejezőképességeiket formáljuk.

Énekelgetünk, ritmizálunk, skandálunk és mondókázgatunk az alkotó tevékenység közben, mert ez a komplexitás alapja, a jó, oldott légkör kifejezője. Minden kezdeményezést dicsérünk a gyermekek előtt, egyénileg az őszinte javító szándékú kritika segítségével fejlesztjük a gyermeket. Alkalmat adunk a társak alkotásának megnézésére, a produktumok egymás közötti megbeszélésére.

A tevékenységekben fejlődik a gyermekek testi, lelki szociális képessége, ami elengedhetetlen a sikeres iskolai élthez.

A fejlődés várható eredménye:

Megvalósulását megfigyeléssel mérjük minden korcsoportban:

- ❖ Örömmel, saját kezdeményezésre ábrázol;
- ❖ Képzalkotásban kifejezi élményeit;
- ❖ Képes a téralakításra- térbeli viszonyokat felismeri;
- ❖ Változatos technikákat ismer, és alkalmaz;
- ❖ Képes közös ábrázoló tevékenységre;
- ❖ Felismerhető részjegyekkel ábrázol embert;
- ❖ Változatosan használja a színeket, amelyeket meg is nevez;
- ❖ Létrehoz kiegészítő játékeszközöket;
- ❖ Díszítómunkát végez;
- ❖ Szívesen nézeget műalkotásokat.

V./2./6. Ének-zene, énekes játék

Cél:

- ❖ A közös éneklés, a közös játék örömeinek megéreztetése, ami fejleszti a gyermekek zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.

- ❖ A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, ami megalapozhatja zenei anyanyelvüket.
- ❖ A zene iránti érdeklődés felkeltése, befogadására való képesség megalapozása.
- ❖ A gyerekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal.
- ❖ Közösségi élmények nyújtása énekes játékokon, közös zenéléseken keresztül.

Feladat:

- ❖ A zenei fejlődéshez alapvető feladat a gátlások feloldása.
- ❖ A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása.
- ❖ A 3-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása.
- ❖ Fontos, hogy a gyerekek örömmel, érzelmi gazdagsággal, felszabadultan énekeljenek.
- ❖ A megfelelő légkör biztosítja az érzelmi motiváltságot.
- ❖ A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása.

A tevékenység megszervezése:

Az óvodai ének-zene nevelésnek jelentős hagyományai vannak. A magyar népdalok világa ma is élő és felhasználható hagyomány. Szinte valamennyi ünnepünkhöz kapcsolódik olyan dalanyag, melyet megismertethetünk a gyerekekkel. A néphagyományörzés mellett a Kodály alkotta módszer is folyamatosan megújulva megtartotta kapcsolatát az életre neveléssel. Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a napi mesélés vagy séták és kirándulások.

Tehát ez a feladat sem korlátozható csupán a foglalkozások időtartamára. Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra vagy körjátékok játszására. A komplex foglalkozások inkább összefoglalják, elmélyítik a gyermek ismereteit és alkalmat adnak a képességek fejlesztésére. Az élményt nyújtó közös éneklés, a körjáték vagy mondókázás a művészeti és az esztétikai nevelés szempontjából is kitüntetett helyet kap. A Kodály Zoltán útmutatásai alapján Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének-zenei nevelés alapjaira épülő fejlesztés a tevékenységközpontú óvodai nevelésen belül hatékonyan megvalósítható. A közös énekléssel dalos játékokkal fejlődik a gyermekek testi, lelki szociális képessége, amely elengedhetetlen a sikeres iskolai élethez

A fejlődés várható eredményei:

- ❖ Élvezettel hallgat zenét.
- ❖ Tud ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- ❖ Tud néhány dalt tisztán, helyes szövegkiejtéssel egyedül is énekelni.
- ❖ Tud dallam, vagy ritmusmotívumokat egyénileg visszaénekelni, visszatapsolni.
- ❖ Tud társaival térformákat alakítani.
- ❖ A különböző mozgásokat és táncmozdulatokat társaival együtt, egyöntetűen,

- esztétikusan végzi.
- ❖ Tud élvezettel irányítás nélkül néhány dalos játékot.
- ❖ Felismeri a halk-hangost, és tud halkán, hangosan énekelni, beszélni.
- ❖ Megkülönbözteti az egyenletes lüktetést a dal ritmusától. Tudja mindkettőt mozgással, járással, tapssal a dalból kiemelni.
- ❖ Megbeszélés, vagy egyéni ötletek alapján az éneklést ütőhangszerekkel tudja kíséni.

Az egyén társadalmi feladatait tudatosító, képességeit fejlesztő ismeretek, tevékenységek

V./2./7. Mindennapi testnevelés

Cél:

- ❖ Motoros képességek fejlesztése: kondicionális, koordinációs képességek fejlesztése, izületi mozgékonyság és hajlékonyság.
- ❖ Fejlődjön a gyermekek természetes mozgása: járás, csúszás, mászás, futás, ugrás, dobás, támasztás, függés, egyensúlyozás;
- ❖ Ismerjék meg a gimnasztikát, néhány talajtorna elemet, labdagyakorlatokat és a sokszínű, változatos testnevelési játékokat;
- ❖ Mozgásuk legyen összerendezettebb, biztonságosabb, fejlődjön tér- és időbeli tájékozottságuk.

Feladat:

- ❖ Legyen lehetőségük a gyermekeknek saját testük mozgását átélni.
- ❖ Sokoldalú mozgástapasztalatokat szerezzenek a gyermekek az alapvető mozgásformák gyakorlása által.
- ❖ Folyamatosan fejlődjön a gyermekek mozgása és egyensúlyérzéke.
- ❖ A kéz finommozgásainak fejlesztésére nyújtsunk változatos lehetőségeket.
- ❖ Segítsük elő a gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásának kialakulását.

A tevékenység megszervezése:

A tevékenységközpontú óvodai nevelés lényeges eleme a testi fejlesztés. A 3-7 éves gyermekek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi testnevelés nélkül. Ismert tény, hogy a mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll. A mozgásfejlesztéshez tehát hozzátartozik, hogy maximálisan biztosítsuk a spontán, tehát minden adódó lehetőséget kihasználni a nap folyamán a mozgásra. Rendkívül fontos a szabad levegőn való tartózkodás minél hosszabb idejű biztosítása. A gyermekek napirendjét úgy célszerű összeállítani, hogy azzal elkerüljük az egyoldalú terhelést és lehetőleg felváltva biztosítsuk a mozgást és az ülésel együttjáró tevékenységeket. A mozgás és pihenés egyensúlyának

biztosításával sikerülhet a gyermekek egyoldalú igénybevételét elkerülnünk.

A tevékenységközpontú óvodai nevelés lényeges eleme a testi fejlesztés. A 3-7 éves gyermekek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi testnevelés nélkül. Ismert tény, hogy a mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll. A mozgásfejlesztéshez tehát hozzátartozik, hogy maximálisan biztosítsuk a spontán, tehát minden adódó lehetőséget kihasználva a nap folyamán a mozgásra.

Rendkívül fontos a szabad levegőn való tartózkodás minél hosszabb idejű biztosítása. A gyermekek napirendjét úgy célszerű összeállítani, hogy azzal elkerüljük az egyoldalú terhelést és lehetőleg felváltva biztosítsuk a mozgást és az ülésel együtt járó tevékenységeket. A mozgás és pihenés egyensúlyának biztosításával sikerülhet a gyermekek egyoldalú igénybevételét elkerülnünk.

Az egészséges életmód szokásainak megalapozását óvodáskorban kell elkezdenünk, mert a folyamatos fejlesztés hatására fejlődik a gyermekek testi, lelki szociális képessége, amely a későbbi iskolai élethez elengedhetetlen. A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése az óvodai testi nevelés fontos feladata, amit csak a helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakoroltatásával érhetünk el. A megfelelő intenzitású, derűs légkörű testmozgás biztosítja a motoros képességek fejlődését, melynek egyre magasabb szintje előfeltétele a bonyolultabb mozgások eredményes végrehajtásának, ezáltal a mozgásműveltség fejlődésének.

A természet erőivel - napfény, levegő, víz - történő edzés kedvező hatását sem szabad figyelmen kívül hagyni, ezért a mindennapi testnevelést lehetőleg a szabadban célszerű tartani. Az intenzív, változatos gyakorláshoz megfelelő helyre és eszközre van szükségünk. A jó eredményeléréséhez az optimális tárgyi feltételei biztosításán túl azonban az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése is elengedhetetlen. A nyugodt, derűs légkörű, játékban gazdag, kellő intenzitású napi 20-30 perces testmozgás nem csak a kondicionális, és koordinációs képességek fejlődését biztosítja, hanem hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált fejlesztéséhez is.

A mindennapi testnevelés hatásának maximális kifejtéséhez szükségesek olyan objektív és szubjektív feltételek, melyek lehetőség szerint valamennyi óvodában megvalósíthatók, és amelyek megsokszorozzák az egyébként elérhető eredményeket.

A fejlődés várható eredményei:

- ❖ Képes babzsákkal a fején egyensúlyozó járásra vízszintes padon;
- ❖ Tud rövidebb távon egyenletes iramban futni;
- ❖ Verseny játékokban betartja a szabályokat;
- ❖ Tud ütemtartással járni;
- ❖ Tud helyben labdát pattogtatni;
- ❖ Tud egykezes felső dobással célba dobni;
- ❖ Tud gurulóátfordulást végrehajtani előre
- ❖ Szeret mozogni, kitartó a mozgásos játékokban;
- ❖ Tud néhány mozgásos játékot, (futó, fogó játék) irányítás nélkül játszani;
- ❖ Tud a térben tájékozódni, ismeri az irányokat.

VI. Sajátos feladataink

VI./1. Gyermekvédelem

Óvodánkban nagy hangsúlyt fektetünk a prevencióra, a problémák korai felismerésére és hatékony segítségnyújtással igyekszünk megoldást találni. A gyermekvédelem nevelési intézményünk tevékenységrendszerében az alapfeladatok közé tartozik. Különösen igaz ez napjainkban, amikor a szülők egy része és a családok is nehezebb helyzetbe kerülnek és a gyermekek is egyre kiszolgáltatottabbak. Egyre több az olyan hátrányos helyzetű gyermek, akiket eddig nem így tartottunk nyilván, de a megélhetési nehézségek, a család hétköznapi gondjai miatt elhanyagoltakká válnak. Óvodásaink eltérő szociokulturális környezetből érkeznek hozzánk. Éppen ezért fontos feladatunk az egyéni sorsokkal való törődés. Tudatosabban, tervszerűen alkalmazzuk a nevelő munkánk egyik vezérfonalát, az egyéni bánásmódot, az egyéni hozzáférés biztosításával. Óvodánkban a gyermekvédelmi feladatokat az óvodai dolgozók látják el. Speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi lelki nevelési feladatok ellátása a megfelelő szakemberek bevonásával, a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve történik.

A gyermekvédelmi feladatunk célja:

- ❖ Óvodásaink életkörülményeinek alapos megismerése
- ❖ Az újonnan érkező gyermekekről anamnézis felvétele
- ❖ Az egyéni fejlődés figyelemmel kísérése
- ❖ A gyermekvédelmi esetek kiszűrése, számukra fokozott segítségnyújtás biztosítása

Feladatunk:

- ❖ A családi nevelés segítése, hiányosságainak észrevételezése gyermekek testi-lelki egészségének megóvása érdekében (óvó-védő intézkedések)
- ❖ A gyermekvédelmi törvények megismertetése a szülőkkel.
- ❖ A család szociális és anyagi helyzetének megfelelően a különböző támogatások felkutatása, a hozzájutás segítése, támogatása valamint tanácsadás.
- ❖ Az adatszolgáltatás kizárólag a gyermek érdekeit szolgálja, a szülők által elmondottakat bizalmasan kezeljük, a felmerülő gondokat közösen próbáljuk megoldani.
- ❖ A csoportban dolgozó óvónők feladata, a gyermekek megfigyelése, a segítségre szorulóknak adatainak, problémáinak összeírása, a gyermekek fejlődésének nyomon követése, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek speciális fejlesztése. Feladatunk valamint a gyermek viselkedésének, magatartásának, illetve a családban bekövetkezett

változásoknak a nyomon követése.

- ❖ A gyermeket veszélyeztető helyzetben gyorsan és hatékonyan intézkedünk, jelzőrendszert működtetünk (elsősorban a gyermekjóléti szolgálat felé) minden olyan esetben, ha a pedagógiai segítségnyújtás eredménytelennek bizonyult.
- ❖ A gyermekek egészségi állapotának figyelemmel kísérése, rendszeres ellátás biztosítása.
- ❖ Fokozottan figyelünk a gyermekbalesetek megelőzésére.
- ❖ A gyermekek rendszeres óvodába járásának ellenőrzése, szükség esetén eljárás kezdeményezése, fokozottan odafigyelünk a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek hiányzásaira.
- ❖ A hátrányos helyzetű és veszélyeztetett környezetben nevelkedő gyermek, otthoni ellátásának, pihenésének a nyomon követése, folyamatos ellenőrzése.
- ❖ A gyermekek körében az esélyegyenlőség biztosítására törekszünk, határozottan fellépünk a megbélyegzés, a kirekesztés ellen, így a gyermekek már óvodás korban megtanulnak befogadóvá, elfogadóvá, segítőkésszé válni, hátrányos helyzetű társaikkal szemben.

V.12. Sajátos nevelési igényű gyermekekkel való bánásmód

Az integrált nevelést, mint szervezeti formát óvodánk felvállalja. Az egyes gyermekek befogadása az óvónők felelőssége a gyermekcsoport összetételének és saját kompetenciájának ismeretében. A kompetenciák közé tartozik a rendelkezésre álló speciális pedagógusokkal való feladatmegosztás is.

Az óvodapedagógusokkal szemben a következő elvárások fogalmazhatók meg:

- ❖ Ismerje meg a részképesség zavar tünet együttesét
- ❖ Tudjon differenciáltan nevelni és fejleszteni
- ❖ Semmiféle hátrányos megkülönböztetés, degradáció nem érheti a gyermekeket.
- ❖ Az értékelésnél vegye figyelembe a gyermekek eltérő képességeit.
- ❖ A teljesítmény mérésénél adjon előnyt a hátrányokkal küzdőknek, önmagához viszonyítva nézze a fejlődést.
- ❖ A hátrányt nem jelentő képességterületen erősítse a gyermek kiemelkedési lehetőségeit, ezzel biztosítva a sikerélményt.
- ❖ Nevelje a közösséget a képességek különbözőségei tolerálására
- ❖ A szülővel kiemelten figyelmesen és tapintatosan viselkedjen és foglalkozzon.
- ❖ A gyermek problémáit érezze meg, szükség esetén forduljon szakemberhez a gyermek ügyében.
- ❖ Kísérje figyelemmel a gyermek szakellátásának folyamatát, eredményességét.
- ❖ Gondoskodjon a gyermek megfelelő iskolafokozatba kerüléséről.
- ❖ Szükség esetén a gyermek óvodai magatartásáról teljesítményéről adjon

írásban véleményt.

Óvodánkban sajnos egyre több az olyan gyermek, aki különleges gondozást igényel. Magatartásproblémákkal küzdő gyermek, tanulási nehézségei vannak, illetve, akiknek szülei integrált nevelésre tartanak igényt.

Cél:

- ❖ A sajátos nevelési igényű gyermekek önmagukhoz, másságuk típusához mért maximális fejlesztése.
- ❖ Képesé tenni őket arra, hogy a tankötelezettségüket teljesíteni tudják.
- ❖ Önállóan ellássák magukat, megtalálják magukat a közösségben. Törekszünk arra, hogy ezek a gyermekek legyenek kitartóak, fejlődjön alkalmazkodó készségük, erősödjön akaraterejük.
- ❖ Feltalálják magukat a mindennapi életben.

Feladatunk:

- ❖ Elsődleges feladatunk a másság elfogadása, elfogattatása az őket körülvevő gyermekközösséggel és a szülőkkel.
- ❖ A sajátos nevelési igényű gyermekek számára megfelelő szakember biztosítása.
- ❖ A megfelelő fejlesztés biztosítása az ép gyermekekkel együtt.
- ❖ A még nem diagnosztizált gyermekekről pontos diagnózis kérése a Szakszolgálattól.

Intézményünkben a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelésben vesznek részt. Számukra biztosítjuk a speciális szakemberekkel végzett pedagógiai munkát, amely feltétele annak, hogy elérjék a megfelelő fejlettségi szintet. Fontosnak tartjuk, hogy magukhoz képest tudjanak fejlődni, és ezáltal sikerélményhez juttatjuk a gyermekeket. Éppen ezért nevelőmunkánk tervezésére jellemző a tudatosság, figyelembe vesszük az egyéni bánásmód elvét.

Az Alapító Okiratunk tartalmazza a sajátos nevelési igény azon típusait, amelyeket az intézményünk felvállal.

VI./3. Esélyegyenlőség az óvodánkban

Óvodánk a mikrotársulási társulás keretében minden évben elkészíti esélyegyenlőségi tervét. Ebben megfogalmazzuk célokat, feladatokat, felelősöket.

Óvodánk esélyegyenlőségi cselekvési terve tartalmazza:

- ❖ A halmozottan hátrányos helyzetű óvodások pontos, naprakész nyilvántartását.
- ❖ A 3. életévet betöltött gyermekek óvodai ellátásának igénybevételét szorgalmazzuk.
- ❖ El szeretnénk érni, hogy az elkövetkezendő években a HHH - s gyermekek 100% - a egész napos óvodai ellátásban részesüljön.
- ❖ A kompetencia alapú oktatás minél szélesebb körben való átadása.
- ❖ Az óvodapedagógusok integrációt segítő módszertani képzéseken való részvétele.
- ❖ A SNI – s gyermekek speciális szakemberekkel való fejlesztése, valamint ezen gyermekek bevonása a mindennapi óvodai tevékenységünkbe.
- ❖ A HHH – s gyermekek óvodai hiányzásának minimalizálása, valamint az igazolatlan hiányzások csökkentése.

Óvodánkban a beiratkozott gyermekek 100%-ban felvételt nyernek.

Tartalomjegyzék

I. Bevezető	1. oldal
I./ 1. Óvoda bemutatása	2. oldal
I./ 2. Hagyományrendszerünk	3. oldal
I./ 3. Helyzetelemzés	3. oldal
II. Gyermekkép, óvodakép	4. oldal
II./1. Gyermekkép	4. oldal
II./2. Óvodakép	4. oldal
III. Az óvodai nevelés feladatai	5. oldal
III./1. Az óvodai nevelés általános feladatai	6. oldal
III./1./1. A nevelő munka alapvető keretei: az egészséges életmód alakítása	6. oldal
III./1./2. A nevelő munka alapvető keretei: érzelmi nevelés és a szocializáció	9. oldal
III./1./3. A nevelő munka alapvető keretei: az anyanyelvi,- az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	10. oldal
IV. Az óvodai élet megszervezésének elvei	13. oldal
IV./1. Személyi feltételeink	13. oldal
IV./2. Tárgyi feltételeink	13. oldal
IV./3. Az óvodai élet megszervezése	13. oldal
IV./4. Az óvodánk kapcsolatrendszere	15. oldal
IV./4./1. Óvoda- család	15. oldal
IV./4./2. Együttműködés az iskolával	16. oldal
IV./4./3. Együttműködés a szakmai szervezetekkel	17. oldal
IV./4./4. Együttműködés az egészségügyi szervezetekkel	18. oldal
IV./4./5. Együttműködés a közművelődési szervezetekkel	18. oldal

V. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai	19. oldal
- A tevékenységközpontú óvodai nevelés feladatrendszere	
V./1. A nevelés eszközei	19. oldal
V./1./1. A játék és a tanulási tevékenység	19. oldal
V./1./2. Társas, közösségi tevékenység	22. oldal
V./1./3. Munkatevékenység	23. oldal
V./1./4. Szabadidős tevékenység	25. oldal
V./2. Komplex foglalkozások rendszere	26. oldal
V./2./1. Anyanyelv	27. oldal
V./2./2. Matematika	28. oldal
V./2./3. Természet- társadalom- ember	30. oldal
V./2./4. Mese- vers	33. oldal
V./2./5. Vizuális tevékenységek	35. oldal
V./2./6. Ének- zene, énekes játék	36. oldal
V./2./7. Mindennapi testnevelés	38. oldal
VI. Sajátos feladataink	40. oldal
VI./1. Gyermekvédelem	40. oldal
VI./2. Sajátos nevelési igényű gyermekekkel való bánásmód	41. oldal
VI./3. Esélyegyenlőség az óvodánkban	